

## СТО СЕДЕМДЕСЕТ И ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 5 юли 1991 г.

(Открито в 15 ч. и 15 м.)

**Председателствували:** председателят Николай Тодоров

**Секретар:** Илиян Илиев

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни):** Имаме необходимия кворум. Откривам заседанието. Проектът за дневния ред ви е раздаден.

Първо. Трето четене на проекта за Конституция на Република България.

Моля, гласувайте предложения дневен ред.

От 217 гласували, за - 213, против - 2, въздржали се - 2.

Дневният ред се приема.

### **ДНЕВЕН РЕД:**

1. Трето четене на проекта за Конституция на Република България.

Има думата господин Гиньо Ганев.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господа, уточним се с част от ръководството на Конституционната комисия, просто само за атмосфера, а не за правни последици да ви прочета част от писмо, което току-що се получи до ръководството на парламента. То е подписано от крупнишкия епископ Натанаил, председател на православното християнско движение "Свети Патриарх Евтимий Търновски", Софийска света митрополия и други.

"Уважаеми господин председател /има се предвид председателят на парламента/, клирът и вярващите православни християни от Софийска епархия, както и членовете на православното християнско движение "Свети Патриарх Евтимий Търновски" благодарят на Бога и с искрено удовлетворение и духовна радост посрещат гласуването на второто четене на проекта за Конституция на Република България (*ръкопляскания*) и особено на чл.13. Убедени сме в патриотизма и здравето народно чувство и историческата отговорност на народните представители. Вярваме, че те ще се отнесат със същата сериозност и разбиране и при окончателното приемане по-нататък на Конституция, като този член /очевидно тук има една друга идея/ остане непроменен. С това те ще докажат, че стоят на здравия български корен.

Като виждаме здравите родолюбиви чувства, от които се водят народните избраници, вярваме и се надяваме, че те си дават сметка за ролята и историческата заслуга, която православието има за спасението на нашия народ. /По-нататък писмото продължава, но аз ще спестя време/

Благодарим още веднъж за разбирането и родолюбивите чувства, от кои-

то се вълнат народните избраници. Вярваме, че те ще оправдаят надеждите на целокуния български народ, голяма част от който изповядва православието.

С дълбоко уважение: /следват подписите/

Господин председател, заповядайте, това писмо е за Вас.

Господа, ние сме на чл.63. Във втората алинея група депутати, между които госпожа Ананиева предлагат вместо "прекратяване" да употребим думата "отпадането". Това се приема, то е редакционна корекция. Съобщавам ви я просто за пълнота, а не за да се гласува.

Сега сме при условията на чл.64. Предложение на повече от 40 народни представители в първата алинея на чл.64 /вижте текста/ накрая: "За народен представител може да бъде избран български гражданин, навършил 21 години, който не е поставен под запрещение, не изтърпява наказание лишаване от свобода и няма друго гражданство." Чуйте предложението "и в продължение на последните десет години има българско гражданство или е имал българско гражданство по рождение". Много внимателно и днес Конституционната комисия разисква този въпрос. Тя не подкрепя предложението, както е направено. Мотивите ѝ: повишаването на изискванията по отношение на гражданството за кандидатите или на кандидатите за народни представители ще доведе до едно прекомерно ограничаване на политическите права. Целите, които то преследва, не отговарят на идеята за свободното упражняване на пасивното избирателно право и не съответствуват на политическите реалности. Това са най-общите аргументи.

Искам да ви кажа, че в края на краищата има много хора, отделни кандидати, които нека да могат да поставят своите кандидатури, а българският избирател да реши, като има предвид всички съображения.

Аз не зная дали от името на групата, подписала това предложение, някой ще продължи да го защитава. Моето име е между тях, аз не го подкрепям след анализа, който се направи в комисията.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има ли някой желание да вземе думата? Или да вземе отношение, или да го оттегли?

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** При това положение, господа, тъй като текстът не търпи промяна, след като няма и дебати тук, няма предмет за гласуване, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Точно така. Продължаваме.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Член 66, ал.3 /нова/. Група народни представители, между които и госпожа Ананиева, надявам се, тя не се сърди, че я споменавам така често, просто в извадката така стои, предлагат да се обсъди една нова алинея 3. Нека да я чуете: "Член 66, ал.3. Мандатът на народен пред-

ставител, който се отклони от изпълнението на задълженията си за срок повече от един месец, се прекратява по решение на Конституционния съд след искане на Бюрото на Народното събрание или на една десета от общия брой на народните представители." (*Ръкопляскания*) Не ръкопляскайте преди да чуете становището на комисията.

Много подробно беше обсъдено това предложение. Комисията не го подкрепя по следните мотиви:

- Първо, не може волята на избирателите да се обезсилва с решение даже на един Конституционен съд.

- Второ, възможно е макар и теоретично, но юридически то да не е така, мнозинството, което и да бъде то, да злоупотреби с една такава разпоредба.

- Трето, ограничава се автономията на народния представител. Създава се възможност за въздействие върху неговата воля.

- Четвърто, отзоваването на народния представител от избирателите даже е недопустимо, то не е възможно. На още по-голямо основание то не може да става по никакъв друг начин.

- Пето, Правилникът за организацията на Народното събрание /говорим за бъдещото/ може да предвиди и трябва да предвиди според нас ефективни дисциплинарни и други средства за въздействие върху такива народни представители. Освен това трябва да не се забравя, че са на разположение и серия от политически средства.

Ето това са съображенията. Аз искам да попитам най-напред вносителите дали подкрепят първоначалното си предложение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Нора Ананиева.

**НОРА АНАНИЕВА:** Уважаеми колеги, ние внесохме това предложение с дълбокото убеждение, че то не може да бъде прието, тъй като вече сме гласували за забрана на императивния мандат и за свобода на мандата на народния представител. В същото време това въвеждане беше нужно, за да се разменят мнения в Комисията за изработване на проект за Конституция. Днес стана много обстойна дискусия, в която участвах, затова все пак какви контраремеханизми биха могли да се създадат, при положение, че световната парламентарна практика не познава това явление на продължително без причини на невъзможност отклоняване от парламентарни задължения. Обсъдихме всякакви "за" и "против". Официално още днес на комисията аз заявих, че ние ще го отгеглим и няма да го поддържаме в сесията. Но тъй като господин Ганев го поднесе, мисля, че това е една интересна задача, един интересен казус за всички теоретици, а и за всички парламентаристи за едно бъдещо законодателно уреждане или за уреждане чрез правилника.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Така, потвърждавам, че днес дискусиата беше изключително задълбочена. Този проблем стои реално. Не може в едни бъдещи избори едно малцинство да препени, че не му харесват резултатите, да се оттегли, след това друго и т.н. Темата е съществена.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Захариев за процедурен въпрос.

**ПЕТКО ЗАХАРИЕВ:** Дами и господа, аз имам обръщение към Комисията за изработване на проект за Конституция. Ако те действително са обобчили целия материал, който е представен писмено и ако госпожа Ананиева също така е съгласна с конкретните изменения, нека се внесат само тези изменения. Да ги решим и да минем към по-активно приемане на Конституцията. От три дни се занимаваме само с нейните предложения. Предполагам, че всичко е уточнено.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Това не би трябвало да се приема даже като приятелска процедура. Нека всичко да се чуе тук. Залата решава и нека да се знаят пътищата, по които се стига до едно или друго предложение. Аз мисля, че трябва да уважаваме качеството си на парламентаристи най-напред.

Не казвам понеже госпожа Ананиева внася, това са 40 народни представители.

Във връзка с това, чл.67, ал.1: "Народните представители не могат да изпълняват друга държавна длъжност." Предложението е да се замени "държавна служба", това обобщихме днес. Това е родовото понятие.

*(ГЛАС: Така е коректно.)*

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** В чл.76, от гледище на една законодателна прецизност, в изброяването на правата и задълженията на председателя на Народното събрание, след точка 4 се предлага нова точка 4а. Ще се преномерира. Тя гласи: "Обнародва решенията, декларациите и обръщенията, приети от Народното събрание."

Защо? Законите се обнародват с акт на Президента. Досега по една традиция всичко и най-обикновеното решение, се обнародваше по-рано от Държавния съвет, сега от Президента. Това право трябва да остане само за законите. Общо е убеждението на Комисията за изработване на проект за Конституция, че председателят на парламента е този, който, след като се гласува едно такова решение, го изпраща за публикация в "Държавен вестник".

Мисля, че това не буди дискусия, то изцяло беше подкрепено.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте текста на новата точка 4а: "Обнародва решенията, декларациите и обръщенията, приети от Народното събрание."

От гласувалите 291, 249 са гласували за, 2 - против, въздържали се няма.

Приема се новата точка 4а на чл.75.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** По чл.83. Група народни представители, между които и аз, предлагаме в точка 1: "Народното събрание приема, изменя, допълва и отменя законите", да отпадне терминът "тълкува".

Принципните съображения бяха развити много подробно в комисията като цяло. Всеки издател на нормативни актове тълкува собствените си актове. Даже в случаите на това автентично тълкуване. Комисията предлага да се приеме предложението да отпадне думата "тълкува", което не означава, че Народното събрание няма да тълкува, напротив, ще тълкува, така както Министерският съвет ще тълкува собствените си постановления и пр.

Мотиви: Не е необходимо да се предвижда специална разпоредба, за да се създаде възможност на който и да е държавен орган да тълкува нормативни актове, които самият той е приел. Въпросът е, че при наличието на висши съдебни органи не е нужно и не следва да се допуска тълкуване на закони по искане на отделни лица. В този смисъл Народното събрание може, но няма задължението да тълкува. Ако се постави на един ред заедно с "приема закони" и пр., то се извежда като едно едно право и задължение на друго равнище.

Исканията за тълкуване на законите могат да се адресират по съответния ред и към правоприлагащите органи - Върховен, Касационен и Административен съд. Тълкуването на законите постепенно ще придобива характер и на една второстепенна дейност на Народното събрание, особено колкото се отнася до актовете, приети от преходни легислатури.

Към всички тези съображения ще ви посоча едно много по-земно. Утре ще се избере нов парламент, след това трети и изведнъж народни представители и други, недоволни от закони, приети преди това, ще искат под формата на тълкуване практически изкористяване на първоначалния смисъл на приетия закон.

Това са мотивите, господин председател и господа. Ако няма съображения против, предлагам да преминем към гласуване, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, да се гласува направеното предложение за заличаване на думата "тълкува" в точка 1 на чл.83. Моля, гласувайте.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Отново повтарям, че смисълът е, че ще тълкува, само че не може да стои на този ред.

От 248 гласували, 226 са гласували за, 11 - против, и 11 въздържали се.

Приема се направеното предложение за промяна на точка 1 на чл.83.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Моля ви погледнете на същата страница

точка 10 на чл.83.

Постъпи надлежно предложение от група народни представители, между които Красимир Премянов. В края точка 10 /следете текста, той е пред вас/ да има една добавка. Ще ви прочета целия текст. Това е компетенция на Народното събрание.

Точка 10. "Разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски през територията на страната." Комисията подкрепя това предложение. Мотивите са очевидни. Това е също един важен акт, който трябва да се включи в правата на Народното събрание.

Господин председател, да се гласува това предложение, което в Комисията за изработване на проект за Конституция беше прието без възражения.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля пристъпете към гласуване на това предложение така, както е прочетено за добавка към т.10 на чл.83.

Гласували 248, за 242, против - 3, въздържали се 3.

Приема се текстът на точка 10 на чл.83.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Ние гледаме на другата страница горе точка 11. Вижте, отново това са правомощия, права на Народното събрание. Първоначалният текст, който е пред вас, по предложение на президента обявява военно или друго извънредно положение на цялата територия или на част от нея.

Група народни представители, между които и аз и много други, първоначално предлагаме да се премахне "по предложение на Президента", като се смяташе, че може да има случаи, в които Президентът може да не предложи, а Народното събрание трябва да се произнесе. Иначе това ставаше задължителното й предложение като условие, за да може парламентът да се произнесе. Много широки дебати, цялостни, се проведеха. Сметна се, че трябва да се редактира по следния начин:

Точка 11. "Народното събрание обявява военно и друго извънредно положение на цялата територия на страната или на част от нея по предложение на Президента или на Министерския съвет."

Аргументите. Проблемът, който се поражда от този текст, е свързан с хипотезата, когато реално фактически съществуват обстоятелства от извънреден характер, но, да речем, Президентът бездейства. Тогава трябва да има възможност за предложение и от името на правителството. Защото и правителството има права във връзка с отбранителната политика и сигурността на страната. Даже правителството понякога има много по-непосредствени впечатления. Там е министърът на отбраната и т.н.

Обсъждаше се дали и група народни представители да имат и те право да поискат това. Но се прецени, че правителството обхваща в известен смисъл и народното представителство, което излъчва кабинета.

Трябва да ви кажа, че с много задълбочени разисквания това предложение се прие. И аз моля от името на комисията господа народните представители да го подкрепят.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Не виждам хора да желаят да се изкажат. Веднага можем да пристъпим към гласуване.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Още веднъж точка 11: "Обявява военно и друго извънредно положение на цялата територия на страната или на част от нея по предложение на Президента или на Министерския съвет."

Това се гласува, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля гласувайте така прочетената т.11.

От общо 254 гласували, за 240, против 3, въздържали се 11.

Приема се т.11 към чл.83.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Моля ви, вижте чл.84. Съдържанието на този текст е свързано с възможността, не е, а почти задължението Народното събрание периодично да изслушва Президента по основни въпроси на вътрешната и външната политика.

Имаше изключително широки разисквания на базата на това, че група народни представители Красен Станчев и още 40 и друга група, в която съм и аз, предлагаме текстът да отпадне с много подробни съображения. Затова, че Президентът по характера на своята функция не би трябвало периодично тук по задължение да идва в парламента да се произнася по едни или други въпроси.

Но анализът, който се направи, доведе до едно позитивно решение на този въпрос, което ви чета: "Президентът информира Народното събрание по основните въпроси във връзка със своите правомощия." Това е същата идея. Тя е редактирана по-точно във връзка с правата и задълженията на Президента и се предлага нейното систематично място да е в главата за Президента, за да бъде и като един ангажимент за него там.

Много аргументи има във връзка с това. Не трябва да се създава впечатление, че той непосредствено е подчинен, в преския смисъл на думата, на парламента, след като се избира от народа, по неговите правомощия са конституционни. Те са ясни и той трябва тук да дава становищата си във връзка с това, което е негово право, по и негово задължение.

Господа, това предложение, което се направи и което всъщност е една друга редакция на същата идея беше подкрепено изцяло в Комисията по изработ-

ване на проект за Конституция.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Да гласуваме именно текста, който предлагате. Той автоматически ще реши другия въпрос за отпадането.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Напротив, няма да се приеме отпадане, приема се това предложение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Приема се това предложение.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Чета още веднъж: "Президентът информира Народното събрание по основни въпроси, във връзка със своите /или неговите/ правомощия."

Това да се гласува заедно с пресистематизирането по място на този текст.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте така прочетенния текст.

С 207 гласа за от 243, против 23, въздържаха се 13, този текст се приема. Той ще бъде отнесен към правомощията на Президента и чл.84 отпада.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Така е. В чл.85, ал.1, точка 7 става дума кои международни договори се ратифицират и денонсират от парламента, думата "засягат действието" по предложение на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България редакционно се предлага да стане "се отнася до действието на закона". Корекцията е редакционна, господа. Не си струва да бъде гласувана. Нищо не променя нейното съдържание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Добре, продължавайте.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Моля ви, погледнете чл.87. В чл.87 група народни представители предлагат право на законодателна инициатива освен на всеки народен представител, освен Министерския съвет да се предостави и на Президента. Имаше много обсъждания по този въпрос. Комисията за изработване проект за Конституция на Република България предлага да не се приема това предложение с няколко много принципни мотива, моля да ги чуете.

Първо, Президентът има една много особена и важна роля в целия законодателен процес. Той има право, преди да се даде за обнародване един гласуван от парламента закон, да го върне с препоръка да бъде разгледан още веднъж от парламента, т.нар. "отлагателно вето" и ако той е носител и на законодателна инициатива, то значи той да връща, недоволен от решението на парламента благодарение на своята собствена законодателна инициатива едно предложение. И правото на законодателна инициатива освен това би създавало опасност от конфликти между двете институции и както се преценяваше добре в известен смисъл прави Президента уязвим, т.е. очертава се конфликт "парламент - Президент". Така че отсъствието на неговото право на законодателна инициатива стабилизира институцията на президента и се поддържа баланс

на правомощията с парламента.

Бързам да ви кажа, че тази идея беше обсъждана заедно с една друга важна, до която ние ще стигнем след малко. Когато Президентът, преди да обнародва един гласуван от парламента закон, иска да го предостави отново на Народното събрание за повторно разглеждане и парламентът го гледа повторно, вече вторият път парламентът трябва да го приеме най-малко с половината плюс един от общия брой на народните представители. Така е във всички модерни конституции. Това стабилизира както предложението на Президента като предложение, така и утвърждава волята по-категорично на Народното събрание. Така че, господин председател и господа, предлага се да не се предоставя право на законодателна инициатива на Президента и аз ще помоля господин Красен Станчев, който е водач на листата на тези 40 предложения, и който участвава... *(Красен Станчев прави знак от място, че се отказва от предложението)* Благодаря му. Той оттегля това предложение. Той беше днес участник в дискусиата. Мисля, че няма предмет за гласуване, господин председател.

В чл.88, то е вече за една конституционна препизност, се предлага да се създаде една нова алинея. То е до принципното задължение тук във връзка със законите. Текстът се отнася до това, както виждате, как се приемат закони и една нова алинея. "Приетите актове се обнародват в "Държавен вестник", не по-късно от 15 дни след приемането им." Този срок е нужен. Това предложение направихме група народни представители, между които и аз. Систематично мястото му е тук. То се приема от цялата Комисия за изработване на проект за Конституция на Република България. Господин председател, криза не се създава от това предложение, би трябвало да се гласува.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Не виждам други желаещи да се изкажат. Моля, пристъпете към гласуване за една нова алинея 3 към член 88.

**РЕПЛИКИ ОТ ЗАЛАТА:** Дайте текста! Прочетете текста!

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Прочетете още веднъж текста, за да го чуят, докато гласуват.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Да.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Аз мога да го прочета: "Приетите актове се обнародват в "Държавен вестник", не по-късно от 15 дни след приемането им."

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Това е текстът.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте!

От общо гласували 232, 230 - за, против - 1, въздържал се 1. Прие се предложението към чл.88 за нова ал.3.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Само за един момент, защото видях една моя бележка, след това...

Господа, във връзка с това, което току-що приехме - погледнете чл.101, ал.1 трябва да отпадне. Ал.2 трябва да стане ал.1 със следната редакция. В срок по чл.88, ал.3, която сега гласувахме - за 15 дни - Президентът може мотивирано да върне закона в Народното събрание за ново обсъждане, което не може да му бъде отказано. С други думи, това е само преместване на алинеята по-напред. Тя няма защо да се гласува. Но това, което се предлага сега е да има една нова алинея, всъщност втора на чл.101. Чуйте я. Тя е във връзка с това, за което говорихме: "Народното събрание приема повторно закона с мнозинство повече от половината или от всички народни представители." Това е точната редакция. Тя съответствува на цялостната идея. Приета е без никакви уговорки от Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България. Има няколко предложения в този смисъл. Едното е от група народни представители - господин Красен Станчев, Петър Обретенков, Гиньо Ганев - друга група, Янаки Стоилов и т.н. Моля ви, това да се гласува, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Става дума за чл.101 да се гласува нов текст на алинея, която ще бъде втора. Моля, гласувайте текста.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** "Народното събрание приема повторно закона с мнозинство повече от половината от всички народни представители."

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте!

С 219 за от 233 гласували, против - 4, въздържали се - 10, приема се ал.2 на чл.101.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Само за един момент, моля. Добре беше тук да имаме написани така, както издиктувахме становищата. Защото сме при условията... Господин Корнезов, наистина да Ви помоля да ги донесете, за да бъде по-чисто докладването. Ние сме при условията на чл.89. Моля ви, за една минута търпение. Мисля, че е готово обобщението ни. То предполага малки размествания в текстовете, за да бъдем по-прецизни. Текстовете са преминали през комисията, господа. Те са уточнени, нека да дойде автентичната им редакция. Господин председател, можете да забавлявате Народното събрание с нещо междуременно... *(Оживление и смях в залата)*

Моля ви, да погледнем чл.89. Група народни представители - даже две групи, предлага в първата алинея на чл.89 там, където става дума да се гласува недоверие на Министерския съвет или на отделен министър, да падне изразът "или на отделен министър". Защото Министерският съвет, особено в условията на България днес, утре и т.н., представлява или съставлява един цялостен екип, когато даже едно правителство е коалиционно - на съгласието, както и да

го наречем, и въобще то трябва да стои зад една политика, водена от кабинета като цяло. Кабинетът трябва да се избира именно като такава цялост и не би било правилно да се гласува недоверие на отделния министър. Това не изключва възможността той да бъде освободен не само по негово искане, особено по искането на министър-председателя. Когато парламентът не одобри дейността на един министър, той фактически стига до целесъобразността от оставането на целия правителствен екип. Стига се всъщност до недоверие на самото правителство.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, за тишина!

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Това беше обсъждано многократно, цялостно и трябва да ви кажа, че това е разрешението, което няма да бламира... *(Реплика от място на господин Бойко Костов, който призовава към тишина)*

Прав е господин Бойко Костов - толкова е шумно в залата, господин председател, че не се чува нищо.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Аз на два пъти вече предложих да се запази тишина. Мисля, че все пак се слуша.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Във връзка с това Комисията, като разгледа тези предложения, по принцип ги подкрепя и тогава около тази идея се правят следните точни предложения: в чл.89, ал.1 в първото изречение накрая се задраскват думите "или на отделен министър". Но заедно с това вижте, че ал.3 отпада, но заедно с това вижте и чл.83. Тогава в точка 5 - това е една цялостна идея - "Народното събрание /чета ви както се предлага/ избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение Министерския съвет." Да, Министерският съвет, а не членовете. И после - моля ви, чуйте още, чуйте още, господин Великов - по предложение на министър-председателя Народното събрание извършва и промени в правителството. Може в хода на работата на правителството министър-председателят да предложи отделен министър да бъде сменен. Това е редно. Това е цялостната идея. Тя е подкрепена така, както я разискваме пред вас, и с тези много пестеливо изложени мотиви.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Трима души са поискали думата - Шиваров... *(Светослав Шиваров от място отказва да вземе думата)* Той се отказва. Михаил Михайлов - отказва се. Има думата в такъв случай господин Николай Павлов.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ:** Господин председател, дами и господа! Като участник в комисията съм ангажиран със становището, току-що изложено от господин Гиньо Ганев. Но си позволявам да мисля точно обратното на това, което ви внушавах. Съображенията ми. В ситуацията, в която се намира България днес, най-често ние ще бъдем изправени пред коалиционни правителства. С

други думи, крехко постиганото съгласие много лесно може да бъде минирано само заради погрешното поведение на един отделен министър. И аз си позволявам като човек с правна фантазия да ви предложа една хипотеза. Представете си, че една партия, която няма мнозинство в парламента, иска да събори едно правителство. Аз смятам, че вариантът, който сега ще ви предложа, е интересен и практически възможен. Тази партия участва в правителството само с един член или с няколко, без значение. Но по внушение на своята партия, този министър прави такова нарушение, което би довело до криза в Министерския съвет и до искане на оставка. Сега се поставя въпросът - чия оставка? На отделния министър, ако вие приемете сега предлаганата разработка на текста. Това фактически не може да стане. Вие, като гласувате текста така, както се предлага, ще трябва да свалите цялото правителство. И тогава какво постигнахте? Постигнахте целите на една малка партия с екстремни амбиции. Докато, ако продължи да съществува разработката такава, каквата е в текста, предлаган на второ четене, със свалянето на един отделен министър, целият екип ще продължи да съществува, щом като този отделен министър се противопоставя с поведението си на цялостната политика на кабинета. На Министерския съвет. Хипотезата е свършено различна и тя няма защо да бъде обсъждана тогава, когато зад прегрешението на отделния министър застава вече самият министър-председател, който иска доверие на правителството. Това не се разисква. Но аз пак ви казвам, онова, което е опасно в ситуацията, която се предлага при днешното изменение, е това, че ще може с един хубав задкулисен ход да се бламира едно правителство и да ви припомним, че имаме друга разпоредба, която пък при три бламирани правителства води до още по-сериозна криза. Аз говоря за хипотези, а понеже навлизаме тепърва в правилата на демокрацията, най-вероятно в началото ще се учим на шиканите как да се проваля демокрацията, а след това ще се научим на това, как се прави демокрация. Благодаря за вниманието и все пак предупреждавам за тази опасност.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Думата за реплика има господин Иван Глушков.

**ИВАН ГЛУШКОВ:** Аз уважавам много господин Павлов като юрист, но смятам, че тази конструкция, която той представи пред нас, тази политическа конструкция е абсурдна. Защото, ако една малка партия, която участва с един представител в правителството и иска да свали това правителство, не е необходимо да кара този министър да се дискредитира, за да бъде отзован от правителството и ще предизвика правителствена криза. Така че цялата тази конструкция, която ни представи господин Павлов, тя е излишна. Това не е аргумент в полза на оставането на досегашния член. Аз подкрепям предложението

то на Конституционната комисия, тъй като Министерският съвет, правителството, трябва да бъде един общ екип. Този екип трябва да получава вот на доверие и когато става въпрос за недоверие - то трябва да бъде за целия правителствен екип, а не на един отделен министър. Както се каза, всеки момент министър-председателят ще може по едно или друго съображение да смени член на Министерския съвет или да предложи на Народното събрание да бъде сменен член на Министерския съвет.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Нешев има думата.

**СТЕФАН НЕШЕВ:** Господин председател, уважаеми колеги! Аз подкрепям казуса на господин Павлов. И това ще го разгледам не като политик, а като човек техник. А може би и като прагматик. Хората създават различни системи. Един Министерски съвет също е една обществена система, за да изпълни определени функции, да отговори на определена цел. Всяка система се състои от отделни звена, т.е. състои се от изпълнителни органи. Може би да не сме подбрали една добра структура в тази система и заради това не бива да отхвърляме цялата система. Има системи, които не отговарят за определени цели, не могат да изпълнят определен функционален модел, но само заради една структура в една система, не бива да се отхвърля цялата система. Това подлага на угроза да правим промени на кабинет, особено ако те са коалиционни, само защото една структура в този кабинет не е на мястото си. И мисля, че това е много погрешно. Това е една тенденция да правим постоянни правителствени кризи. Да сменим негодната структура, то ние ще запазим една добра система и по такъв начин ще изпълним целта, която си е поставила тази система.

Бих ви казал даже с един много елементарен прагматичен пример. Една много хубава кола, но с неподходящи гуми за определен сезон, може да бъде отхвърлена като система, защото гумите са неподходящи. Сменяйки гумите, колата остава и една система ще отговори на нуждите.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Румен Воденичаров има думата.

**РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ:** Уважаеми господин председател, уважаеми господа народни представители! Аз също ще гласувам за текста така, както е предложен в конституционния проект. Стана ясно сутринта при обсъждането, че промяната на един министър в кабинета няма да предизвика правителствена криза. Но днес министрите са подложени както на натиск от страна на техните преки ръководители, така и на натиск от извънпарламентарни сили или на неправителствени организации. Един министър е склонен да издаде паредба за изучаване на турски език в българското училище. Друг министър е склонен да затвори атомната централа в Козлодуй. Трети министър е склонен да подпише споразумение за черноморската икономическа зона без знанието на

парламента. Парламентът трябва да има възможност да контролира тези хора и да им покаже, че фразата на Шекспир, написана навремето "Менлива е съдбата на кралете" - важи и днес.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Стайков има думата.

**ПЕТЪР СТАЙКОВ:** Уважаеми дами и господа народни представители! Лично аз като парламентарист се ръководя от максимата, че всички министри са лоши. И в този смисъл положението, при което се изправяме в конституционния текст и в нашата конкретна политическа ситуация, ме връща към времето до 10 ноември, когато поне 90 на сто от мъжете и най-малко 60 на сто от жените разбираха от футбол и се виждаха като потенциални треньори на националния отбор. Общо взето, подобно нещо се получава и сега в политиката и заплахата, която има в конституционния текст, е тази, че напълно е възможно, водени от най-различни, невинати принципни съображения, депутати от една или друга групировка постоянно да искат оставките на един или друг министър. И по този начин да се създава ако не положение на нестабилност, то поне постоянно до се подронва авторитетът на правителството и фактически да се дестабилизира правителствената институция. Ето затова аз си мисля, че е по-добре все пак, като гласуваме доверие на министър-председателя, на треньора на този скип, то да го оставим той да си върши работата и в крайна сметка, ако прецени, че даден министър не му върши работа, то да има всички възможности да го смени. Ако на нас даден министър не ни харесва, то тогава депутатите биха могли да окажат натиск именно върху министър-председателя и нека той се занимава с това, кой министър да освободи и кой да остави. Защото другото, пак казвам, ще доведе при нашите не особено коректни прави до маса нежелателни изказвания, дестабилизиращи и уронващи авторитета на правителството като такова.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Михайлов има думата.

**МИХАИЛ МИХАЙЛОВ:** Уважаеми народни представители, аз поддържам напълно текста. Защо? Всички ние знаем от международната парламентарна практика, че не само част от депутатите, но и отделен народен представител може да поиска оставката чрез интерпелация на даден министър, като обоснове позицията на своето искане. Това не значи, че когато се поиска оставката на даден министър, министър-председателят е длъжен да предизвика министерска криза. Нищо подобно! Ако обвинението срещу дадения министър е основателно, естествено е, че министър-председателят ще направи предложение за неговата замяна. А това наше право като народни представители в Камарата, в Народното събрание ще играе респектираща роля върху всички министри, които са длъжни да си гледат работата и да изпълняват своите задължения

на съответно качествено пиво.

Така че, ръководейки се от тези съображения, аз поддържам напълно она-ва наше право да сме в състояние да поискаме оставката на даден министър, без, разбира се, да искаме да предизвикваме министерска криза.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Дончо Иванов.

**ДОНЧО ИВАНОВ:** Имам минимум пет аргумента да не продължаваме спора и да оставим въпроса без последствия, т.е. да не искаме оставката на отделен министър. Защо?

Първо, по този начин ние категорично отнемаме отговорността от министър-председателя и я прехвърляме върху Народното събрание.

Второ, създава се възможност при тази многопартийност, която съществува при нас, да се водят непрекъснато борби и да се търсят решения в Министерския съвет.

Трето, след като сменали сериозна критика по даден въпрос, аз мисля, че нашите министри оттук нататък ще бъдат достатъчно интелигентни, за да се сетят, че трябва сами да си подадат оставката, а не ние да я искаме. Мисля, че вече трябва да започнем да разчитаме на това.

И, последно, най-важното, аз не мога да разглеждам един министър в момента като абсолютно самостоятелен. Ще посоча за пример един факт от последно време, който се коментираше скоро. Искане за оставката на министър Спиров. Но определено мисля, че много от проблемите, които стоят за решаване от министър Спиров, зависят от министър Костов. Досега не съм чул някой да иска оставката на министър Костов. Тоест финансите ще стоят дълго време в основата на оставките на много министри. Аз не мисля, че на тези хора им липсва инициатива и желание за работа, но са поставени пред един свършен факт по редица съображения.

Така че ние нагазваме в една сфера, която мисля, че ще ни отведе в една недобра посока, и предлагам да прекратим дискусията и да оттеглим този въпрос.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Бойко Димитров.

**БОЙКО ДИМИТРОВ:** На второто четене аз подкрепих предложението, което още тогава беше направено, да отпадне възможността за селективна оставка, защото в живота, в практиката на повечето парламентарни демократични държави такъв институт не съществува. Вярно е, че може да се иска оставката на определен министър, но да се гласува недоверие на отделен министър, това автоматически означава бламиране на целия кабинет. Това е екип. Господата, които казват, че примерно какво ще стане, ако министърът откаже да по-

даде оставка. Министър-председателят, който отговаря за неговото поведение, както и за поведението на цялото правителство, ще предложи на парламента този министър да бъде сменен. И толкова.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Янаки Стойлов има думата.

**ЯНАКИ СТОЙЛОВ:** Каза се вече, че парламентарната практика познава и единия, и другия вариант - и на колективната отговорност на кабинета, и на индивидуалната. Но като че ли тази втора практика е по-скоро известен остатък от миналото и в повечето страни с парламентарно управление като цяло се оценява дейността на кабинета. И това е свързано със стремежа да се посочат областите на самостоятелна отговорност, съответно на парламента и на правителството.

Защо е по-целесъобразно според мен да приемем варианта, който сега се предлага от Конституционната комисия? Той отговаря на две основни изисквания за дейността на правителството - стабилност и отговорност. Става дума за отговорност, която ще кара министрите взаимно да се стремят към осигуряване на едно добро взаимодействие в рамките на целия кабинет и заедно с това за една завишена отговорност на министър-председателя, който ще бъде по този начин принуден във всеки един случай, когато отделно лице от неговия кабинет се отклонява от политиката, провеждана от правителството, или, още повече, ако той извърши някакви злоупотреби и други закононарушения, за да запази кабинета, сам да поеме отговорността да извърши промени в него, които да бъдат одобрявани от парламента. Обратното означава инициативата да бъде прехвърлена или, както се спомена, и отговорността в парламента, което ще доведе до атакуване на цялото правителство. А атакуването на цялото правителство води до възможност за една по-голяма дестабилизация, противно на обратния аргумент.

Ние не искаме да загубим стабилността на парламента заради възможността да бъде оценявана поотделно, независимо от общата политика на правителството, дейността на всеки един министър. Така че, тези аргументи, които се провеждаха, че оставката на отделен министър стабилизира правителството, смятам, че не са уместни. Колкото повече правителството е един екип, толкова повече той има възможност да преодолява като цялостна система тези противоречия. Никой не изключва необходимостта за такива промени, които трябва да бъдат правени, но ако ние се стремим към по-голяма отговорност, пак подчертавам, и по-голяма стабилност на правителството, трябва да възприемем предлагания вариант.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата за реплика господин Нешев.

**СТЕФАН НЕШЕВ:** Искам да направя една реплика към господин Стоилов. Господин Стоилов, ние гласувахме, че парламентът има право на парламентарен контрол над отделните министерства. Това означава само констативен характер, или парламентът има право на предложения за промени след взети негативни констатации? А министър-председателят може ли да направи този контрол над всичките си министерства сам?

**ГЕОРГИ АВРАМОВ (от място):** Трябва да може! Той е началник.

**ЯНАКИ СТОИЛОВ:** За да отговоря на господин Нешев, даже съм склонен да премахнем второто изречение в ал.3 на чл.108, където се казва за министрите, че те носят отговорност за своите действия. Ясно е, че те носят отговорност, но този текст няма самостоятелно място, ако ние приемем общата отговорност на правителството.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Павлов.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ:** Предлаганата редакция сега, допълвам тук нещо, което липсва в текста, става дума за Народното събрание, "по предложение на министър-председателя извършва промени в правителството". Ако това нещо влезе в текста на Конституцията, всички мои страхове стават вече безпредметни. Защото тогава възможността да бъдат вършени промени на отделни членове на Министерския съвет остава в ръцете на Народното събрание и не се стига до правителствена криза.

Така че, ако този текст се приеме, аз препоръчвам в случая да бъде приет, всичките опасения за правителствена криза вече стават безпредметни и аз отеглям казаното преди малко.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, комисията да внесе уточнен текст.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** След дискусията тук предложенията на комисията са: първо, в чл.89, ал.1 в края на първото изречение да се заличи изразът "или на отделен министър".

Второ, в чл.83, точка 5 "Народното събрание избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение - членовете на Министерския съвет", като продължение на същото изречение се предлага "по предложение на министър-председателя прави промени в правителството". Това е всичко, което представлява едно цяло. Господин Стоилов преди малко от една прекалена точност поиска даже в чл.108, ние ще стигнем до него, но той е част от една обща идея, да се махне ал.3 "носят отговорност за своите действия", не защото се маха отговорността, а защото се подчертава излишно на нещо самостоятелно.

Алинея 3 на чл.89 съответно пада. Идеята е ясна.

Аз уважавам също аргументите, които се привеждат, но питам и господин Румен Воденичаров: възможно ли е, господин Воденичаров, министърът на енергетиката да спре атомната централа и Министерският съвет да няма ангажимент за това и министър-председателят преди всичко? Това са едни действия. Не може да бъде друго освен гласуването тук с вас на второ четене - и това много добре стана, една подчертана роля на министър-председателя.

Това са предложенията, които се поддържат. Аз ще предложа да се гласуват сега, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Обретенов.

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ:** Напълно съм съгласен с предложението на Комисията за изработване на проект за конституция, но мисля, че в предложението за изменение на чл.83, точка 6... нали предлагате едновременно изменение и на т.6 в чл.83?

**ДОКЛАДЧИК ГИЪО ГАНЕВ:** Става дума за точка 5 - промени в персоналния състав на правителството.

Гласуваме следното предложение:

В ал.1 на чл.89, края на първото изречение - да отпадне изразът "или на отделен министър".

Премахването на ал.3, която е логично свързана с това.

И в ал.4 на чл.89 изразът "или на отделен министър", да се заличи.

Понееже това е една идея, гласуваме с един вот - в ал.1 на чл.89 да се заличи края на първото изречение, да се заличи алинея 3 на чл.89 и в ал.4 да се заличи изразът "или на отделен министър".

Моля, да се гласува, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте!

От 235 гласували, 184 са гласували - за, 37 - против, и 14 въздържали се. Направените предложения за промени в ал.1, ал.3 и ал.4 на чл.89 се приемат.

**ДОКЛАДЧИК ГИЪО ГАНЕВ:** Щом това е така, гласуваме следната промяна в чл.83, т.5. Тя е естествена последица на това, което направихме токущо. Чета редакцията ѝ както трябва да бъде гласувана по предложението: "Народното събрание избира и освобождава министър-председателя и по неговото предложение Министерския съвет."... "Извършва промени в състава на Министерския съвет".

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Гласуваме новия текст на точка 5, чл.83. Моля, гласувайте.

От 235 гласували, 219 са гласували - за, 9 - против и 7 - въздържали се. Приема се новият текст на точка 5, чл.83.

**ДОКЛАДЧИК ГИЪО ГАНЕВ:** Пак като логическа последица на това, ко-

ето гласувахме, чл.108, ал.3: "Министрите ръководят отделни министерства, освен ако Народното събрание реши друго." Добавя се "и те носят отговорност за своите действия". Разбира се, тук може би господин Димитров иска да каже, че логическата връзка не е толкова непосредствена. Аз може би също не настоявам за това. Текстът да остане. Това даже улеснява министър-председателя в решенията, които ще вземе.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, продължете нататък.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господа, по този начин въз основа на бележките, предложенията и гласуването, ние преминахме на трето четене глава трета "Народно събрание".

Преминаваме към глава четвърта "Президент на републиката". Направено е предложение за сроковете във връзка с ал.5 на чл.93. Заедно с чл.97 ще бъдат разисквани в Комисията за изработване на проект за Конституция и ще ви бъдат предложени малко по-късно.

По чл.94 е направено предложение от група народни представители, обсъдено и прието от Комисията за изработване на проект за Конституция: "Вицепрезидентът се избира едновременно и в една листа с Президента, при условията и по реда за избиране на Президент." Това е идеята.

Кратки мотиви и на първоначалното предложение, а и на самата Комисия за изработване на проект за Конституция. Президентът и вицепрезидентът би трябвало да представляват двама души в едно единство като политика, като идеи, защото са две части на една институция. Затова трябва да има обща листа, наречена единна. Може да има 20 души кандидати, но трябва да има 20 по двама. Това са аргументи. Те не срещнаха никакви възражения в Комисията за изработване на проект за Конституция.

Господин председател, ако няма други предложения, моля да преминем към гласуване.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Имате думата, господин Хубенов.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Мое то предложение е по-скоро процедурно. Тъй като пред вас е представен само част от големия проблем за статута на вицепрезидента, аз предлагам докладчикът да запознае аудиторията с целия проблем, за да го решим в пакет. Тъй като има опасност ние да направим една крачка и след това да съжаляваме, че сме я направили.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Янаки Стоилов.

**ДОКЛАДЧИК ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Преминахме малко по-напред, това щеше да бъде следващата тема, която да разискваме. Искяхме да отделим безспорното, което не среща възражения и което беше прочетено в чл.94.

Заедно с това съществуват два варианта за решаване на проблема, когато се оваканти президентската длъжност, какви да бъдат функциите на вицепрезидента, дали той изцяло встъпва във функциите на президент до изтичането на редовния мандат, или той само изпълнява тази длъжност до насрочването и провеждането на нови президентски избори. Двата варианта ще трябва да бъдат обсъдени допълнително. Днес за пореден път те бяха разисквани в Комисията за изработване на проект за Конституция. Нека и отделните парламентарни групи да се произнесат по тях.

Ще ви прочета вариантите без, пак повтарям, днес да можем да достигнем до окончателното решаване на проблема. Предложението е "при предсрочно прекратяване на пълномощията на Президента по ал.1 /а това е в чл.97, ал.3/, неговите функции се изпълняват от вицепрезидента до произвеждане на избори за нов президент и вицепрезидент. Изборите в този случай се произвеждат не по-късно от 2 месеца след прекратяване на пълномощията по ал.1". И другият вариант, за който говоря: "При предсрочно прекратяване на пълномощията на Президента по ал.1, вицепрезидентът встъпва във функциите на Президент до изтичане на редовния 5-годишен мандат по чл.93, ал.1."

Това е дискусияният въпрос и нека той да бъде решаван допълнително. Сега можем да решим другия проблем, който е в чл.94.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Аз благодаря много на господин Стоилов. Това бяха подробните съображения и в комисията. С други думи, чл.94 - за една листа за двамата при изборите не трябва пряко да се свързва с другите разсъждения.

Предлагам, господин председател, това да бъде гласувано, както се докладва. Ще прочета текста още веднъж: "Вицепрезидентът се избира едновременно и в една листа с президента, при условията и по реда за избиране на президент."

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте текста с тази промяна.

При гласували 228 с 221 гласа - за, 4 - против и 3 - въздържали се. Текстът на чл.94 се приема.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Както каза и господин Стоилов ние ще отложим малко другия проблем, който е по-общ.

Вижте чл.97, ал.1. "Пълномощията на президента и на вицепрезидента се прекратяват предсрочно" и по текста. Това е по-стройно като редакция и като логика. Тук нищо не се накрънява. Нека така да бъде гласувано: "Пълномощията на президента и на вицепрезидента се прекратяват..." Това е текстът. Прибавя се "и на вицепрезидента".

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Гласуваме ал.1 на чл.97 с тази добавка. Моля, гласувайте!

С 231 за, при 234 гласували, против 2, 1 въздържал се, приема се ал.1 на чл.97.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** По същия начин, господа, вижте чл.103. Темата е подобна. Първата алинея "Президентът и вицепрезидентът не носят отговорност за действията" и т.н., защото пък и тяхната отговорност е обща. Заедно с това ще трябва да падне втората алинея на чл.104. Защото с това, което добавяме в първата алинея на чл.103 "и вицепрезидентът", другото става тавтологично. То гласи в 104, ал.2, че вицепрезидентът отговаря за държавна измяна, както президентът. Това го казваме с предложението в 103, ал.1.

И така, да гласуваме чл.103, ал.1: "Президентът и вицепрезидентът не носят отговорност за действията" и т.н. и със същия вот падането на ал.2 на чл.104. Те са логично взаимно свързани.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Ясно за какво се гласува. Пристъпете към гласуване.

С 228 за, от 234 гласували, против 3, въздържали се 3, приема се ал.1 на чл.103 и отпада ал.2 на чл.104.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Сега с праведливо ще обърна внимание от гледище на прецизността на редакциите, че и вътре в самия чл.103, след първата алинея, трябва да се направят такива добавки. Нищо лошо няма, нека да ги направим. Ще ви ги кажа.

Вижте ал.3 на чл.103 - "Конституционният съд разглежда обвинението срещу президента или вицепрезидента" /трябва да се прибави/, както и второто изречение...*(обаждат се от залата: не "или", а "и")* или "и", няма значение. Ако бъде установено, че, "президентът и/или/ вицепрезидентът" е извършил държавна измяна, в третата алинея трябва да се добавят на чл.103 там, където е "президентът и/или/ вицепрезидентът". Нека това да се гласува за коректност, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Добре, да се гласува.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Уточняващите промени са логични в ал.3.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** В ал.3 на две места. Гласува се добавката "и вицепрезидентът" на две места в ал.3 на чл.103.

С 225 гласа за от 230 гласували, против 3, въздържали се 2, приемат се съответните промени в т.3 на ал.3 на чл.103.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Именно във връзка с това, което гласувахме досега, има предложения от група народни представители, които са приети от Комисията по изработване на проект за Конституция, моля ви вижте

чл.98.

Да се създаде нова точка 5а. Тя е логична. Произтече от всичко това, което направих досега. Става дума за Президента "назначава и освобождава от длъжност и други държавни служители, определени в закон /или от закона/", няма значение. Това да се гласува. То не буди никакво съмнение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте така предложениия текст нова точка 5а на чл.98.

С 217 за от 234 гласували, против 8, въздържали се 9, приема се нова точка 5а на чл.98.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Предлага се нова точка 12 в същия чл.98 - президентът, както е казано в началото, обнародва законите. Защото, както си спомнихте, ние гласувахме, че всичко друго се обнародва от председателя на Народното събрание.

Да гласуваме, господин председател, точка 12 със съдържание "обнародва законите".

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте точка 12 към чл.98.

С 219 за, от 226 гласували, против 4, въздържали се 3, приема се и точка 12 към чл.98.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Член 99. Това са на пръв поглед малки корекции, но трябва да се гласуват.

В чл.99, ал.7, предлага се в случаите на ал.5 и 6 Президентът, чета: "Не може да разпусне Народното събрание през последните три месеца от своя мандат", а не шест месеца. Съображенията на комисията: трябва да може да се отговаря на бързо променящата се обществена действителност, а не да се създават почти безизходни положения. Три месеца се препени от различни гледни точки, че е един достатъчен срок. Това е предложението на комисията.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Не виждам възражения. Моля, пристъпете към гласуване на направеното предложение за промяна в точка 7 на чл.99.

**КРАСЕН СТАНЧЕВ (от място):** Кажете, че има писмени предложения.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Не само че има писмени предложения, но те са подкрепени и с подписите на повече от 40 народни представители. Аз се извинявам, че не съобщих това.

**СВЕТΟΣЛАВ ШИВАРОВ (от място):** Това не е необходимо да се съобщава, защото ние всички знаем, че обсъждаме само такива предложения.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** От гласувалите 242 народни представители, 127 са за, против - 100 и въздържали се 15. Не се приема.

**КРАСЕН СТАНЧЕВ** (от място): Дайте резултата по партии. (Оживление в залата)

**ИЛИЯН ИЛИЕВ:** Колеги, има проблем с компютъра. Ще ви прочета данните по партии: БЗНС: за 12, против 1, въздържали се няма; БСП: за 70, против 95, 13 въздържали се; ДПС: за 2, няма въздържали се, против няма; СДС: 42 за, 3 против, 1 въздържал се.

**КРАСЕН СТАНЧЕВ** (от място): Поне да бяха казали, ако има някой против. Как може такова нещо?

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Любен Корнезов.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Колеги, моля за малко внимание. Седмата алинея е много съществена. Ако си спомняте проблемът беше... (*Протести от мнозинството, гласове: "Не ни убеждавай."*) Не ви убеждавам, защото тогава трябва да гласуваме предложението за изцяло отпадане на ал.7. Лично аз, Павлов и други депутати направихме такова предложение. Днес в Конституционната комисия стигнахме до становището да ви предложим това да бъде не шест месеца, а три месеца. Нещо като компромисен вариант без никакви разисквания. Вижте, ако така остане седмата алинея, това означава, че в продължение на осем или девет месеца ще блокираме управлението на нашата страна. Разберете го, помислете малко върху седма алинея, защото това означава, че парламентът не може да излъчи правителство, не може да сформира правителство нито първата, нито втората, нито третата партия, нито коалиционното правителство, просто парламентът не може да направи правителство.

От друга страна, президентът пък през последните шест месеца не може да разпусне парламента, за да има нови избори и да направи правителство. След шест месеца обаче ще дойдат президентските избори и трябва да бъдат три месеца, следователно около девет месеца всъщност държавата ще бъде поставена в едно тежко положение. (*Възгласи от мнозинството*) Това е реалност.

**РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА:** Не може ли да има служебно правителство?

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Служебното правителство е служебно правителство в цял свят само за да подготви следващите избори, а не да провежда една програма и да прави политика.

**НАДЕЖДА ИЛЧЕВА** (от място): Стига вече.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Ще говоря, госпожо, ще говоря. И колкото и да ми казвате да сядам от моята парламентарна група, ще седна тогава, когато аз искам, а не когато някой друг ми каже. (*Възгласи от мнозинството, единични ръкопляскания от опозицията*)

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Стайков.

**ПЕТЪРСТАЙКОВ:** Уважаемидами и господа народни представители, ние от Парламентарния съюз на демократичните сили сме неприятно изненадани от начина, по който беше проведено гласуването по тази алинея от тази част от парламентарната група на БСП. Извинявайте, когато човек има нещо против, той все пак става, казва и се прави дискусия. Това не е партийно събрание, на което да се спусне нареждането отгоре и да се гласува просто без никакво обсъждане. *(Единични ръкопляскания от опозицията)* Съжалявам, но по този начин тук една група депутати от БСП доказва, че те мислят за бъдещото президентско управление, като че ли президентът Желев ще управлява вечно. Говорим за институция, а не за човек, много се извинявам.

Протестирам против този начин на обсъждане. Все пак ние се бяхме договорили, че когато се гласува дадена точка, ще има едно изказване за, едно против, и тогава ще се гласува. Тук не се получи никакво изказване против, точката не се приема. Това е нещо необяснимо и според мен би трябвало специално Бюрото да обсъди въпроса за това, дали е легално това приемане, т.е. неприемането на този текст. Извинявайте, но страната за тези шест месеца може да се обрече на една перманентна нестабилност с непредвидими взривоопасни последици.

И още веднъж ви казвам, все пак господин Желю Желев няма да управлява вечно, не се безпокойте.

Благодаря ви.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Янаки Стоилов.

**ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Трудно ми е да преня в момента дали може на процедурно основание да бъде оспорвано решението, въпреки че коректността на дискусията изисква, когато се поставят такива съществени въпроси, когато има различни мнения, те да бъдат защитени с необходимите аргументи. Защото което и да е решение да се наложи, аз винаги приемам това нещо, ако то е било съпроводено с необходимата дискусия преди това и са защитени всички позиции.

Лично аз съм смутен от този резултат по следната причина.

**РЕПЛИКА ОТ МНОЗИНСТВОТО:** Нали ти го предложи.

**ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Да, именно защото аз го предложих. И тъй като го предложих, смятам, че вземането на решението по този начин в някаква степен може да ни zlepостави, защото след дискусията, която проведохме, ние решихме, че по-целесъобразният срок не е шест месеца, а е три месеца. И правилно се посочи, че този тримесечен срок *(гласове от залата: не ни убеждавай!)* беше компромисът между желанието на част от хората въобще да няма такъв текст, което аз смятам не само за нецелесъобразно, но и за неразумно, и

другото желание, този срок да бъде твърде много разтегнат във времето. Ще припомня, че такъв шестмесечен срок съществува в някои конституции, но там не трябва да се забравя, че Президентът има право да разпусне парламента не само в случай, когато той не може да сформира правителството. И аз направих предложението за шест месеца, когато в текста фигурираше и възможността Президентът да разпусне парламента, когато той е гласувал недоверие на повече от три правителства. Но тази ситуация се промени и затова аз смятам за необходимо ние да променим този срок и той да бъде по-кратък, за да не се парализира твърде дълго управлението на страната чрез едно служебно правителство.

Всички тези неща, ако имаше съмнение, щяха да бъдат изложени и те да се имат предвид при гласуването.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Корнажев.

**ПЕТЪР КОРНАЖЕВ:** Господин председателю, госпожи и господа народни представители! Аз не знам дали всички си дават сметка какво става. При това гласуване аз смятам, че ние даже може да не продължим със следващите текстове. Нека да бъдем наясно.

**НАДЕЖДА ИЛЧЕВА (от място):** Стига сте ни заплашвали.

**ПЕТЪР КОРНАЖЕВ:** Да, да, да, знам, че роптанието идва от тези, които са гласували по друг начин. Но ако един текст от Конституцията не бъде гласуван по надлежния начин, няма да има Конституция. Един текст да не бъде гласуван.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Глушков.

**ИВАН ГЛУШКОВ:** Уважаеми колеги, тъй като предложението на Конституционната комисия срокът от шест месеца да бъде намален на три месеца не бе прието с мнозинството на БСП в парламента, предлагам другия вариант, за който говори колегата Стоилов - ще обсъдим и ще гласуваме изобщо да падне тази алинея от Конституцията.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Това Корнезов го каза.

Има думата господин Павлов.

**ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Аз все пак държа за три месеца.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ:** Благодаря, господин председател! Дами и господа, моля извинете - ще моля за малко ваше внимание и търпение. В ситуацията, в която сме, ние ще навлезем в много дълбока политическа криза днес, сега, не като хипотеза, визирана в разпоредбата на ал.7. Господин Корнезов преди малко спомена, че това е нещо, което ние двамата с него сме отстоявали от началото до край и сега единствен изход, за да можем да продължим дейността си по тази Конституция, е изобщо да отпадне разпоредбата на ал.7, така че, моля

ви, напомням: това е единствен изход! Друг изход няма! Ако, може да ви звучи грубо, може да ви звучи тоталитарно, но предупреждавам - ако остане разпоредбата на ал.7 такава, каквата е, т.е. ако вие сега не гласувате в полза на отпадането ѝ изцяло на ал.7 ние стигаме в политическа криза днес, след няколко минути. Благодаря за търпението.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата госпожа Нора Ананиева.

**НОРА АНАНИЕВА:** Уважаеми господин председател! Уважаеми дами и господа! Колеги, мисля, че изключително се прави драма от това, още повече, че аз ще поискам през почивката списъка на гласуването, когато този текст с доста убедителни аргументи, както си спомням, беше гласуван от 90 на сто от депутатите, в това число и господата, които сега ни атакуват. В същото време искам да им кажа, да кажа на онези, които гласуваха - ние не сме взели решение и поначало нямаме принцип да вземаме решение, което да задължава депутати, и по тези въпроси, които са спорни и по които и в Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България се спори, даваме достатъчно широка възможност да гласува всеки по съвест. Така че смисълът на това гласуване не беше предварително уговаряне, а просто в момента - една преценка на колегите, вероятно при това и колегите от другата страна, както разбрах, са им натежали повече аргументите от миналата дискусия, при второто четене, когато мисля, че само десетина души гласуваха против, а всички останали за този текст, който сега потвърдихме. Но тъй като ние участвувахме и аз участвах в Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България, в дискусията преценихме, че шест месеца е доста дълъг срок, аз бих помолила наистина да гласуваме за съкращаване на срока на три месеца, но без каквито и да било обвинения, оценки, тъй като всички заедно гласувахме преди това този текст. Сега, да кажем, сме узрели заедно. Аз препоръчвам на колегите и казвам: при нас няма такъв вариант - да нареждаме как да се гласува.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Хубенов има думата.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Аз съм от тези, които гласуваха за предложението на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България, както на нейното заседание, така и тук. И освен това искам да ви кажа обаче, колеги, че на второто четене този текст, чието изменение сега се иска, е приет с 256 гласа за, 3 гласа против и 10 въздържали се, така че не може да обвиняваме тези, които са последователни в своя вот. Моето мнение е, че прибързано се пристъпва към гласуване без докладчикът на комисията да постави проблема в цялата му пълнота и да изясни всичките му страни. На това се дължи инер-

цията в гласуването. Аз ви предлагам процедурен изход от ситуацията, тъй като правилникът дава възможност, когато едно гласуване се постави под съмнение, то да бъде повторено, ние да повторим гласуването. Но това да не стане веднага, а да се даде възможност на парламентарните групи да го обсъдят в почивката и след това да преминем към него.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Драгомир Драганов.

**ДРАГОМИР ДРАГАНОВ:** Аз ще бъда съвсем конкретен. Вижте, срокът от 3 месеца, както и преди това - 6 месеца, общо взето, по-рядко се практикува. Това - 3 месеца в единия случай може да означава 91 дни, а в другия - 98. Дайте да сложим един такъв текст - "През последните 90 дни от своя мандат." Предлагам процедурно да се гласува това ново предложение. Благодаря ви.

**КРАСЕН СТАНЧЕВ (от място):** Но, Драго, ти нямаш 40 подписа за това предложение (*шеговито*).

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Гиньо Ганев, имате думата.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** За един момент! Разбира се, че криза от това не бива да се прави, но трябва да се поздрави чувствителността на парламента, защото въпросът е важен. След като господин Янаки Стоилов каза тук ясно - падна предложението в проекта за Конституция Президентът да може при три последователни недоверия на правителството да разпусне Народното събрание. Това падна и след като падна - гласуваният текст е нелогичен вече. Господин Корнезов е прав. На основание чл.71, ал.2 от правилника, когато противянето на гласуването, а не неговата некоректност или резултатът от него бъдат оспорени даже без доказателства, председателят може да разпореди то да бъде повторено и аз моля, господин председател, да се позовете на това Ваше право и да се разпоредите.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля пристъпете към повторно гласуване на ал.7 на чл.99.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** За един момент! Не гласувайте още, защото има направено и ново предложение да се изрази чрез дни.

**РОСЕН КАРАДИМОВ:** Просто бих желал да предпазя народните представители от същата некоректност, защото ние пристъпваме към второ гласуване без по същество съдържателните аргументи да са изгънати. Освен всичко, което беше казано, освен аргумента на Янаки Стоилов, че шестмесечният срок имаше смисъл тогава, когато Президентът може да разпусне по други причини събраниято, за да не може Президентът да прави политически маньовър чрез разпускането на събраниято, а сегашната логика на текста е, че по същество трите месеца са президентският период за президентските избори, аз ще ви цитирам чл.93, ал.5, който гласи: "Изборът за Президент се произвежда не по-

рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичане на срока на пълномощията на действащия Президент", което означава, че три месеца преди изтичането на мандата ние по същество сме в президентска предизборна кампания. Ето това според мен би могло да бъде съдържателната аргументация на тримесечния срок, в който той няма право да разпусне парламента, защото същият този парламент трябва да насрочи президентските избори и да фиксира тяхната дата. Благодаря ви.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Благодаря за допълнителните аргументи. Предлагам формулировката да бъде, както се предлага от господин Драганов: "В случаите на ал.5 и ал.6 Президентът не може да разпусне Народното събрание през последните 90 дни от своя мандат."

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте така предложения текст.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** "През последните три месеца" - то е същото. *(Неодобрителни реплики от залата)* Не е фатално.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Да си остане - "три месеца".

**РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА:** Гласуването заночна. Не можете да правите предложение.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Не, не сме започнали гласуването. Вижте, господа, аргументът, че 90 дни не са винаги три месеца и обратно - трите месеца са повече от 90 дни - това е вярно. Гласуваме за това - "три месеца".

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте за предложението: "три месеца".

С 222 за, против 19, въздържали се 17 от 258 гласували текстът се приема ал.7 на чл.98. *(Единични ръкопляскания)*

**НОРА АНАНИЕВА (от място):** Моля господин Корнажев да се извини на социалистите.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Нора Ананиева има думата.

**НОРА АНАНИЕВА:** Тъй като, както стана ясно, миналият път почти с консенсус сме гласували този текст, моля един от джентълмените да се извини.

**РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА:** Няма такива тук.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ:** Малам, дами и господа! Ползвам случая да благодаря за това, че толкова малко думи трябваха, за да се разбере толкова сериозното положение. Благодаря.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господа, аз искам да помоля да видим чл.100, ал.5. За един момент! Детайлът е наистина детайл. Президентът обявява по предложение на Министерския съвет положение на война... и т.н. Група народни представители за правна чистота, а не за друго, предлага: "по предло-

жение на Министерския съвет" да падне, защото по изрична разпоредба на Конституцията всички тези актове се преподписват от Министерския съвет и това е едно двойно и неточно от правна гледна точка формулиране. В петата алинея на чл.100 "по предложение на Министерския съвет" да падне, защото е регламентирано още по-добре в друг текст на тази Конституция, господин председател.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте направеното предложение за промяна в ал.5 на чл.100.

Гласували 238 - за 231, против 9, въздържали се 6. Приема се промяната в ал.5 на чл.100.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Само информативно, господа, по предложение на група представители, между които и госпожа Ананиева, в чл.104 позоваването в първата алинея на чл.109 да бъде поправено и да бъде чл.98 - това е вярното. Това е редакционна поправка. Аз ви я представям само от коректност. И сега, господин председател, една милостива почивка за народните представители, след което комисията предлага да продължим отново с Конституцията.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Преди да дам почивка - едно съобщение - Комисията по парламентарна етика се събира през почивката в Огледалната зала. Почивка от 30 минути - до 18 часа.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България се събира в зала "Запад" за едно уточняване може би във връзка с третата алинея на чл.97, а да видим и няколко текста.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Почивка до 18 часа. *(Звъни)*

*(След почивката)*

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ** *(звъни):* Откривам заседанието.

Давам думата на господин Гиньо Ганев.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Член 113, господа! В първата алинея група народни представители направиха предложение думата "положението" в изрaza, "които са несъвместими с положението на народен представител", да се замени с "качеството". Но комисията предлага нищо да не се пипа. Положение то е въпрос на статут и нещо много по-цялостно. Аз искам да предложа някои от авторите на това предложение, както двес разбрахме, да се съгласят да не го поддържат. При нас заявиха, че това е така. То се смята за оттеглено.

Вървим нататък.

Член 116, ал.2. Става дума за условията, при които държавните служители могат да упражняват своите и политически, и граждански права. Много анализи в комисията и накрая едно добро предложение, което беше направено от група народни представители, получи одобрението на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България. Чета по-прецизна редакция на член 116, ал.2, а именно: "Условията, при които държавните служители се назначават и освобождават от длъжност и могат да членуват в политически партии и синдикални организации, както и да упражняват правото си на стачка, се определят от закона."

Господин председател, този текст не повдигна никакви дискусии. Предлагам да се гласува.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, гласувайте така предложения текст! Гласувайте, господа!

От общо гласували 234 народни представители - 230 са гласували за, никой не е против, 4 въздържали се.

Приема се ал.2 на чл.116.

Има думата господин Гиньо Ганев.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Моля ви, да погледнете чл.119.

Група народни представители, между които и аз, поискаме една корекция във втората алинея на чл.119, с която се регламентира по-добре обжалването на административните актове. Но отново и в нашето предложение се казваше, че това трябва да бъде при условия и ред, установени със закона. Комисията сега стигна до следното предложение. Моля ви да внимавате. Прочетете член 119 така, както аз ще го произнеса: "Съдилищата осъществяват контрол за законност на актовете и действията на административните органи при условия и по ред, определени от закона." Ако това е така, втората алинея би трябвало да се заличи. Тя съдържа същата идея на алинея първа, която обаче така обогатена, на комисията ѝ се струва съвършено достатъчно.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Росен Хубенов има думата.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Аз искам да призова уважаемото народно представителство за повишено внимание при това гласуване. Същината на предложението, което се прави, е да отпадне алинея 2 на чл.119, която гласи: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всеки административен акт с изключение на изрично посочените от закона." За мен този текст е едно от най-големите достойнства на проекта за Конституция, който е гласуван досега. Едно от най-големите му достойнства. Искам да ви кажа, че направих справка и за този текст са гласували 247 души, без нито един против и нито един въздържали се.

В никакъв случай ние не трябва да се съгласим и аз ви призовавам да гласувате против да отпадне алинея втора. Големият въпрос на сегашния момент е дали съдебната власт ще има контрол върху изпълнителната. Големият въпрос за смяната на системата е дали ще бъде ограничена досега безконтролната и тоталитарната по същността си изпълнителна власт. Затова ви призовавам да не подкрепяте това предложение. Искам да ви припомня още веднъж, че единствено чрез съда малкият човек, обикновеният гражданин може да защити от държавата, от бюрокрацията своите права. И в този текст, който се цели сега да отпадне, това се казва ясно и категорично и той подлежи на пряко изпълнение по силата на гласуваната разпоредба на член 5. Поначало обаче смисълът, който е включен в предложението има известен резон и логика. В мотивите се изтъква, че трябва да има едно ограничение при правото на обжалване по съдебен ред и това ограничение да е единствено наличие на правен интерес. Аз възприемам само тази част от предложението, касаещо член 119 конкретно.

И затова, ако ние отидем към някаква промяна на алинея втора, която при всички случаи трябва да съхраним, тя би могла да се изрази само във включването на израза, "които ги засягат" и това ще прозвучи така като цяло: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всеки административен акт, който ги засяга, с изключение на изрично посочените от закона." Поначало и този текст би могъл да бъде приет, но не вместо алинея втора на член 119, тъй като в него изобщо не става дума за съд и за обжалване пред съд. Той би могъл да бъде приет заедно с алинея втора. Но неговото систематично място е в главата за правата на гражданите и той би могъл да бъде алинея втора на чл. 55. Тогава член 55 ще звучи така: "Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени неговите права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се яви и със защитник." И алинея втора: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват административните актове, които ги засягат при условия и ред, посочени от закона."

Мисля, че това е единственото правилно решение и категорично заставам още веднъж на становището, че алинея втора на чл. 119 трябва да бъде запазена.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Берон.

**ПЕТЪР БЕРОН:** Аз искам да подкрепя казаното от господин Хубенов, тъй като явно, че духът на тази Конституция е да се изтъкне приматът на правата на гражданите над примата над каквито и да било власти. И на това се гледа много добре с основание от всеки български гражданин и ако ние се лишим от този абзац, така формулиран, ще бъде една загуба за Конституцията.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Пенев поиска думата.

**МИНИСТЪР ПЕНЧО ПЕНЕВ:** Уважаеми господин председател, дами и господа и народни представители! Аз участвах в заседанието на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България и подкрепям нейното предложение. Принципът, който се прогласява с алинея първа, е, че съдилищата осъществяват контрол за законност на актовете и действията на административните органи. Този принцип е достатъчно добре ясно казан в алинея първа. Не е нужно да се казва нищо повече. Ако ние кажем, така както сега гласи алинея втора, да подлежат на контрол, но с изключение на тези, които законът не допуска такъв контрол, това означава, че ние оставаме положението такова, каквото съществува и в момента. Ние нищо не променяме. Затова алинея втора, която отваря тази врата за безконтролните административни актове, трябва да отпадне. Тя не е в духа на сегашната Конституция.

Аз обаче съм съгласен в член 55 да отиде една нова алинея, но в редакцията такава, каквато се предлага от четиридесетте, които са я подписали, и която е легална, и която е много по-демократична, и която не нарушава принципа на атакуемост на административните актове, тоест на гарантиране правата на гражданите срещу административен произвол. Така че аз съм за алинея първа в този ѝ вариант и подкрепям предложението на господин Хубенов в чл. 55, ал. 2 да гласи така, както е предложението, направено от четиридесетте.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Думата за реплика има господин Андреев.

**АНДРЕЙ АНДРЕЕВ:** Аз не съм съгласен с това, което изясни господин Пенев. Съвсем едно е предложението, което сега се прави, и съвсем друго е текстът, който досега съществува. Досега съществуващият текст означава, че всички административни актове са подсъдни или могат да се атакуват пред съдилищата. И само в случаите, когато със закон са изключени, те няма да могат да се атакуват пред съдилищата, докато предложението, което се предлага, е точна обратното. Че съдилищата ще имат право да разглеждат административни актове, но само в случаите, когато са посочени в закона. Кое то явно е много по-неудовлетворяващо и не защитава интересите на гражданите, за което говорим, и което е смисълът на Конституцията, която в момента разработваме.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Бахнев има думата.

**ЮЛИЙ БАХНЕВ:** Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Аз искам да се съглася с тази идея, предложена от господин Хубенов, и ако ние преместваме ал. 2 на чл. 119 "Граждани и юридически лица могат да обжалват всеки административен акт с изключение на изрично посо-

чените в закона" или даже без това. Но това не е важно, важното е, че с допълнението, което той направи, и от 40 народни представители в духа на това, че ние изваждаме този текст от глава VII "Съдебна власт". В него би трябвало да се добавят само две думи: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват пред съда всеки административен акт с изключение на изрично посочените от закона." Това ще бъде точно след мисълта, изложена в чл.55 на глава II, където се казва: в държавните учреждения той може да се явява със защитник. В продължение на тази мисъл в следващата алинея ще има принцип, че пред съда той може да обжалва всеки административен акт с изключение на случаите, предвидени в закона. Това не е нещо ново, това е логично. Но просто това, че изваждаме от глава "Съдебна власт" и я слагаме във втора глава. В първата алинея Конституционната комисия избягва именно този момент, че всеки административен акт може да бъде обжалван, по редакцията, предлагана от Конституционната комисия може да бъде приета.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Михайлов има думата.

**МИХАИЛ МИХАЙЛОВ:** Уважаеми колеги, едно време имаше едно споразумение между Министерството на финансите и съда. Всички решения на Министерството на финансите да не се подлагат на обжалване пред съда и това даваше възможност на определени служби в Министерството на финансите да поставят в неудобно положение онова лице или опази юридическа личност, срещу която е предприета известна административно-финансова мярка.

Ето защо и имайки право да обжалва само пред съответните институции по чл.37, по чл.39 и т.н., фактически лицето, срещу което се извършва една несправедливост, не може да намери законна защита чрез съда.

Затова аз категорично заставам на позицията, че всяко едно лице или юридическа личност, която не е удовлетворена и намира, че административният акт е несправедлив по отношение на нея и е изчерпано всичко онова, което не решава справедливо въпроса, лицето да се обърне към съда, който да разреши по най-справедлив начин въпроса. В противен случай се получава така, че ние се обръщаме към опази институция, която трябва да осъди сама себе си за това, че е извършила някаково нарушение. Справедливост по отношение на истинския административен акт може да се намери само когато той бъде потвърден от съответните органи.

Затова аз заставам на позицията в тази посока.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля Конституционната комисия да се произнесе. Има думата Янаки Стоилов.

**ЯНЯКИ СТОИЛОВ:** В случая аз не ангажирам окончателното становище на Конституционната комисия, въпреки че преди да влезем в пленарната зала

ние като че ли достигаме до общо решение, макар то да не беше единодушно. Смятаме, че ал.1 и в случая единствена на чл.119 звучи достатъчно силно. Ал.2 в сегашния си вид за мен има преди всичко идеологически, а не юридически характер. Тя не казва нищо повече от това, което казва ал.1, но го казва по един друг начин - не от гледна точка на органа, който дава защитата, а от гледна точка на субектите, които сезират този орган. Тъй като това е главата за съдебната власт, аз смятам, че ние трябва именно да уреждаме в тази глава какво вършат съдилищата по отношение на административните актове.

Ако все пак се настоява прекалено много идеята на ал.2 да се запази, тя трябва да отиде като ал.2 на чл.55. Въпреки че според мен всеки юрист би трябвало да си дава сметка, че и без тази алинея чл.55 е напълно достатъчен. Ние казваме, че всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени неговите права. Естествено е, че тази защита ще бъде от административния акт в случая, който е издаден. За мен всичко това е подразбиращо се, но ако колегите държат да кажат два пъти едно и също от гледна точка на различни субекти, нека го предлагат. Но поне да се водят от систематиката и чл.119 да бъде само с една алинея.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Хубенов.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Само една реплика, за да стане още по-ясно преди гласуването. Аз съм за запазването и на двата текста - и на ал.2 в чл.119, и то именно като ал.2 на чл.119, и на предложението, което са направили 40-те, което само ще бъде съкратено без "юридическите лица". Ал.2 на чл.119 си остава, ал.2 на чл.119, а предложението, което е направено - без "юридическите лица", става ал.2 на чл.55.

Искам да ви кажа, че не е толкова лошо и тук вече няма място за икономия при правенето на тези текстове, когато гласуваме след малко. Нека да гласуваме, нека да ги има, дано да стане това, дано да могат гражданите да атакуват свободно административните актове. Конституцията няма да загуби от това.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Узунов има думата.

**АТАНАС УЗУНОВ:** Репликата ми е сруцу Янаки Стоилов и сруцу всички, които искат да отпадне ал.2. Нека българският гражданин знае, че административният акт е акт, който може да бъде атакуван от него чрез съдебната власт. Аз като обикновен гражданин, а не като юрист имам по-голяма сигурност и смятам, че целият народ ще се съгласи с това - когато мога да атакувам този неправилен административен акт. Половината парцели в България ги взеха по тази система, защото не можехме да атакуваме актовете.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Станчен има думата.

**КРАСЕН СТАНЧЕВ:** Аз напълно уважавам желанието на господин Узунов да бъде казано, за да бъде ясно на гражданите, които ще четат тази Конституция. Все пак това наистина е едно право, което се въвежда в нея и то е правото да се съди държавата, ако трябва да се каже всичко на много прост език. В същото време обаче чл.119, ал.2 се различава от ал.1 по това, че тук става дума за неща, които се говорят в глава II. В този смисъл не е рационално в ал.1 да се говори за съдилищата, които са субект или предмет на цялата глава, а в ал.2 да се говори за гражданите, които са субект на друга глава. Като в същото време се намесват и актовете, които са сложени като предмет на определяне в ал.1. Получава се пълен алогизъм.

Ако трябва да се каже нещо ясно, в смисъл, че гражданите могат да съдят държавата, то това вече е казано в чл.55. Ако все пак се настоява, то аз предлагам ал.2 на чл.55 да бъде формулирана допълнително, защото в този вид, както тя е дадена от тези 40 човека, между които съм и аз, тя не може да присъствува в глава II, чл.55, тъй като става дума не само за гражданите, а става дума и за юридическите лица. Тоест трябва да се потърси една редакция. Въпросът е чисто редакционен, ако се настоява да има втора алинея. Нека това реши пленарното заседание - дали да има втора алинея, добавка към чл.55.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Петър Стайков.

**ПЕТЪР СТАЙКОВ:** Уважаеми дами и господа народни представители, като споделям напълно цялата юридическа аргументация, която беше изложена тукот господин Янаки Стоилов, смятам, че ние можем да се ориентираме към приемане на предложената ал.2, като я поставим именно в чл.55. Ясно е, че в тази Конституция тези неща се подразбират. Но ясно е и друго, че равнището на правното съзнание при нас е токова, че има неща, които трябва изрично да бъдат казани. При това положение нека тази алинея да отиде в чл.55, за да стане ясно, че гражданите могат да съдят държавата. Това мисля, че ще донесе само радост на всички ни. Благодаря ви.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Обретенов.

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ:** Уважаеми дами и господа, аз бях се солидаризирал с решението на Комисията за изработване на проект за Конституция, въпреки че бях събирал подписи за едно предложение, което съдържаше премахване в ал.2 на изключението, т.е. възстановяване на принципа, че всички административни актове подлежат на съдебен контрол.

Сега като слушам разискванията и изказванията на колегите Атанас Узунов и други, аз разбирам какво възнува тези колеги и какво възнува българския народ. И следователно според мен е необходимо в тази Конституция да

закрепи мименно положението, че административните актове по принцип подлежат на съдебен контрол.

Предлагам ал.2 да се промени в смисъл, че гражданите и юридическите лица могат да обжалват всеки административен акт по съдебен ред, с изключение на тези, които изрично са посочени в закона.

Аз разбирам противоречието. Изключенията са необходими. Ние бихме могли да посочим и е редно да посочим изключенията.

**ПЕТЪР СТАЙКОВ:** Не може ли да бъде: "при условие и ред, предвиден в закона"?

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ:** Да, това е по-добре.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Мисля, че можем да изслушаеме господин Първанов.

**ИВАН ПЪРВАНОВ:** Уважаеми колеги, мосто разбиране е, че в чл.55 е регламентирано едно право за защита, а в чл.119, ал.2 е регламентирана процедурата, по която трябва да се реализира това право на защита. И затова мястото на този текст е точно тук. И призовавам за неговото гласуване с едно малко изменение на самия текст. Предлагам да се запише така: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всеки административен акт, когато са нарушени интересите и правата им." Иначе излиза, че всеки гражданин, когато е накарено неговото чувство за справедливост по отношение на някакъв акт, който засяга друг гражданин, може да обжалва. Става дума само за онези права, които лично са засегнати, и текстът продължава: "с изключение на изрично посочените в закона".

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Велко Вълканов.

**ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:** Аз предлагам текстът да остане, както е. Тук става дума за нещо много просто. Прогласен е принципът, че всеки акт подлежи на обжалване, освен тези, които са изрично изключени. Това е прочутата генерална клауза. И аз не намирам никакви основания за тези дълги разисквания. Моля ви се, прекратете тази дискусия. Тя е оскърбителна за юристите! (*Ръкопляскания*)

**РОСЕН КАРАДИМОВ:** Подкрепям последните две изказвания и със следния аргумент. Погледнете чл.121, трябва да бъдем последователни. Там се казва: "Гражданите и юридическите лица имат право на защита във всички стадии на процеса." Значи ли, че и това право ще го изведем от глава втора към "Права и задължения на гражданите"? Очевидно е, че общата клауза е прогласена там, а тук са прогласени процедурите. И както каза господин Първанов, аз не виждам систематичното противоречие и предлагам текстът да остане с тази поправка.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, обобщете, господин Ганев, за да се гласува.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Да оттегля текста - няма никакъв проблем, въпросът е, че то се поддържа с други аргументи. Това е най-лесното. Вижте какъв е проблемът.

Първо, Комисията за изработване на проект за Конституция предлага чл.119, ал.1 да стане така: "Съдилищата осъществяват контрол за законност на актовете и действията на административните органи при условия и по ред, определени от закона." Това е предложението за ал.1.

За мен досегашната ал.2 може да бъде формулирана като право, като се магне понятието за юридическите лица и да не се говори за какво изключение. Няма нищо лошо. Тогава и двата текста, макар разположени на различна територия, не дублират нещата. Чуите защо е така.

Предложението е, че в чл.55, ал.2 да се формулира така: "Гражданите могат да обжалват административните актове, които ги засягат при условие и по ред, посочени от закона." Това да бъде право. Този текст да бъде като ал.2 в чл.55. В това няма нищо лошо.

**ЮЛИЙ БАХНЕВ:** Пред съда.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Не може пред съда. Съдът е съдебна власт.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господин Вълканов, това не е лошо, това е същата формула, която се предлага и от господин Хубенов.

Оттук нататък, за да не казва всеки каквото обича, да го предложи в писмен вид. Идеите са уж свършено ясни. Но не може, господин Хубенов, същата идея да бъде в ал.2 и абсолютно същата да бъде ал.2 на чл.119. Това не е възможно.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Ако не може...

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Не може.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Тогава нещата са ясни.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Да запазим ал.2.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Ние гласуваме дали да отпадне ал.2 на чл.119. Това трябва да се гласува. Аз ви призовавам да гласувате "против", с което автоматически отпада внесеният предлог от 40-те.

**ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:** Предлагам текстът да остане, както е.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Тогава решението е много по-добро. Няма пречка аз от името на тези хора да го оттегля. Но нали намираме, че в редакцията, която се предлага, има една идея, която не трябва да се похаби. И тя е...

**ГЛАСОВЕ:** Засягат ги.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Именно, че ги засягат.

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Това, да.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Това трябва да се приеме.

**ВЕЛИКО ВЪЛКАНОВ:** Това са елементарни неща, трябва да е активно легитимирано.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господин Вълканов, ако извикате така в съда, той ще Ви изгони от залата...

**ВЕЛИКО ВЪЛКАНОВ:** Не бъдете остроумен, оттеглете си предложението.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Господа, защо правим криза от това? Оттеглянето на предложението ви казах, че може да стане. Идеите са други.

**ВЕЛИКО ВЪЛКАНОВ:** Два часа време губим за тези неща.

**СВЕТΟΣЛАВ ШИВАРОВ:** Господин Първанов доразви идеята, която беше предложил господин Хубенов. Става дума за гаранции на права на гражданите. Действително става дума и за процедура, по процедура, която гарантира провъзгласено право. Предлагам да прекратим дискусиата и да преминем към гласуване. Нещата са ясни. Господин Първанов предложи след "административен акт" да се включи "когато са нарушени правата и интересите".

**ГЛАС:** Да се оттегли.

**ПЕТЪР БЕРОН:** Господин Вълканов, този парод не се състои само от юристи. За хората е хубаво да си видят черно на бяло, че имат права в разбираема форма, именно. Доставете им тази радост.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Нещата са изяснени. Едно предложение и минаваме към гласуване.

**ДОКЛАДЧИК ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Няма да правим нови предложения. Просто искам да поясня, че тези, които настояват на редакцията, че "гражданите могат да обжалват всеки административен акт", просто не е точно, не е ясно. Защото административен акт е едно постановление на Министерския съвет. Може ли всеки един гражданин просто така, защото не го харесва, да го обжалва? И затова другата предложена редакция, че "гражданите могат да обжалват административните актове, които ги засягат", съдържа идеята за техния законен интерес. Така че тя се отнася и до права, и до други случаи, когато се засягат техните интереси. Казва се: "по условия и ред, посочени от закона." Това е най-общата идея, която включва и административния, и съдебния контрол, т.е. и административната, и съдебната защита. Не виждам нищо притеснително това да бъде ал.2 на чл.55 и текстът да се гласува.

**ГЛАСОВЕ:** Не, не, не!

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Корнезов, моля вземете отношение.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** С най-добри чувства, но и с настоятелност моля господин Гиньо Ганев да оттегли предложението си. Просо спорим за нищо.

**ГЛАСОВЕ:** Губим време.

**ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:** Просто така, губим време за нищо.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Предложението е оттеглено. За друго става дума тук. Става дума в ал.2 да се говори не въобще за административни актове. Господин Вълканов смята, че то се предполага. Предложението на г-н Първанов е: "правата и законните интереси". Това е идеята.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ:** Иначе нямате правен интерес да атакувате тази реплика.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Навсякъде се изисква правен интерес.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, господин Първанов, имате думата.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** За един момент.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Става дума за "без юридическите лица"..

**ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ** (*към Иван Първанов*): Оттегляш ли го? Слава богу! Най-после!

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Ако обичате, използвайте учтивата форма, говорете на "Ви".

Оттегляме го защото сме повече.

**ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:** Най-после след 2 часа дискусии...!

**РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА:** Още една процедурна криза...

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Остана ли Вашият текст: "Когато са нарушени интересите и правата им"? Ами да го поставим на гласуване - какво повече?

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Във връзка с разговора, който се водеше дали да има "с изключение", което да се каже във втората алинея, или да не се казва това. Като той оттегля предложението, което е внесено и с мое участие, тогава не трябва да се гласува нищо, включително в материята за правата. (*Одобрителни възгласи от залата, единични ръкопляскания*)

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Продължаваме.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Росене, оттегляш ли го и ти? И ти нямаш предложение по главата за правата?

**РОСЕН ХУБЕНОВ:** Нямам предложение и ви благодаря.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Добре.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** В чл.128, ал.2 вижте второто изречение.

"Президентът...

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Моля, запазете тишина!

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Никакво второ изречение не е това, а това е първо изречение - разбира се. Това е ал.2, първо изречение: "Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се назначават и освобождават от Президента на Републиката по предложение на Висния съдебен съвет за срок от 5 години за не повече от два мандата" да се замени с думите: "7 години без право на повторно избиране". С други думи, срокът да не бъде 5, т.е. мандатът да бъде 7 години и, с други думи, да се каже, че не може да има и два мандата, а един. Това е предложението, което се поддържа от Комисията за изработване проект на Конституция на Република България. Ако няма възражения, господин председател, да се гласува.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Този път смятам, че е ясно предложението. Не предизвика възражения. Моля, гласувайте тази промяна. Тя е в ал.2 на чл.128.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Да, прецизно е да се каже не "избиране", а "назначаване", понеже това е идеята. Гласувайте с тази корекция, ви моля.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** С 219 за, при 237 гласували, 9 против, въздържали се 9, приема се промяната в ал.2 на чл.128.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** По същата алинея госпожа Мариана Христова и група депутати предлагат да няма назначаемост по реда, предвиден тук, а да става избор от Народното събрание. Тази идея многократно е разисквана. Комисията за изработване проект на Конституция на Република България отново не я подкрепя, а подкрепя това, което вече е прието. Но може би госпожа Христова ще вземе отношение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата Мариана Христова.

**МАРИАНА ХРИСТОВА:** Колеги, при докладване на моето предложение, беше докладвана само първата му част - за избора на главен прокурор, председател на Върховния касационен съд и председател на Върховния административен съд, но то има и втора част, че тяхното освобождаване става също от Народното събрание. Аз искам много добре да разберете идеята на предложението ми и понеже съм от хората, които най-малко имат желание да създават проблеми на този парламент, ако решите, че моите основания не са така дълбоки и бих могла, както и вие, да ги подмина с лекота, аз и колегите, които сме внесли това предложение, просто ще го оттеглим.

Акцентът на моето предложение е именно в неговата втора част. След допълване на чл.128, ал.2, че при повторно предложение от страна на Висния съдебен съвет, Президентът не може да откаже назначаването на главния проку-

рор и председателите на Върховния касационен и административен съд, няма никакви проблеми във връзка с назначаването на тези три фигури. Така че за мен проблемът идва оттам нататък. Преди малко тук гласувахме обстоятелството, че тези хора ги избираме за срок от 7 години. Ако това е така - погледнете каква е структурата на Конституцията така, както досега сме я приели. Висшият съдебен съвет се състои от 25 души - 11 от тях ще бъдат избирани от Народното събрание, следващите 11 са от съдебната система - тримата са главният прокурор, председателят на Върховния касационен съд и председателят на Върховния административен съд, т.е. тези трима, изключително важни служители в системата на съдебната власт, бих ги нарекла аз министрите на тази власт, са членове на този Висш съдебен съвет. Оттам нататък в нашата Конституция поне до този момент няма никаква система на баланс или контрол върху дейността на тези хора именно във връзка с осъществяване на тяхната дейност. Възможност за питане по чл.90, ал.1 от Конституцията, по отношение на тези лица няма. Възможност за контрол от страна на Конституционния съд, след като не са избирани от Народното събрание, също няма.

Аз не се съмнявам, колеги, искам много добре да ме разберете - в компетентността на моите колеги, които ще бъдат членове на Висшия съдебен съвет, но в тези дълги 7 години поне тези от вас, които имат намерение втори път да влязат в това Народно събрание като народни представители, ще имат много дълги оплаквания и искания от свои избиратели по повод дейността на съдебната система. След като няма системата на питания, след като няма системата на контроли всичко е предоставено на Висшия съдебен съвет, чиито членове по право са тези трима висши служители на правосъдието, моля ви, кажете ми вие по какъв начин ще бъдете информирани, или поне ще имате становище по проблемите, които ви се поставят. И аз приемам, че всичко ще бъде идеално, но искам да ви попитам какво ще стане, ако по стара българска традиция отново се появят лица - репресирани по политически причини? Какво ще стане, ако по стара българска традиция част от лицата се изведат преди закона и не се съдят за извършени от тях престъпления независимо дали криминални или стопански именно по политически причини? Какво ще стане, скъпи колеги, ако тези трима човешка бездействуват независимо по каква причина? По какъв начин едно Народно събрание в една парламентарна република ще може наистина да осъществява един от основните принципи на разделението на властите - взаимният им контрол?

И понеже, когато изложих своите доводи в Комисията за изработване проект за Конституция на Република България, всички колеги кимнаха с глава и казаха, че съм права, но не постъпи нито едно предложение, нито от страна

на Комисията за изработване проект за Конституция на Република България, нито пък по друг начин, за да се поправи тази система, аз по тази причина поиска да чуе моето предложение, да обърнете внимание на неговия смисъл и ако препените, че то ще затрудни работата, аз наистина съм готова да го оттегля.

Искам да ви кажа накрая, че в старата Конституция, която сега действа, в чл.132 и чл.134 е предвиден не само изборът на Върховния съд и на главния прокурор, но са предвидени и тяхното предсрочно отзоваване, както и отчетът пред Народното събрание. Всичко това го няма в новата Конституция и не е беда, че го няма, но е беда, че наистина, когато настъпи известно отклонение и деформация, никой и по никакъв начин по наша вина няма да е в състояние да иска обяснение за това от някого.

И накрая искам да ви кажа - няма значение в какъв цвят ще бъде следващата репресия. За мен това има значение само за този, който е репресиран, но като язва на обществото това ще бъде обществена язва и ще тежи на всички ни.

Благодаря ви.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Луканов поиска думата.

**АНДРЕЙ ЛУКАНОВ:** Госпожи и господа, всички сме уморени, на всички се иска да не забавиме излишно процеса на третото четене, но въпросът, който повдига госпожа Христова, е от такава важност, че аз смятам за правилно и отговорно да му отделим необходимото внимание. Аргументите, които тя изложи, бяха достатъчно убедителни според мен и аз призовавам народните представители да подкрепят това предложение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Обретенов.

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ:** Уважаеми дами и господа, всички изслупахме достатъчното слово на госпожа Мариана Христова, търпеливо го изслупахме, но тя сама изтъкна тук, че в Конституционната комисия не намери подкрепа. Всички юристи се съгласихме, че това, което тя предлага, е несъстоятелно. Аргументите бяха много и ние всъщност променихме чл.128 именно с оглед на един разумен компромис. Назначаването на тези висши магистрати от Президента всъщност е само един формален акт. И точно затова предвидихме второ изречение в ал.21, при което се формулира, че Президентът не може да откаже повторното предлагане за назначение.

**НАДЕЖДА ИЛЧЕВА (от място):** То отпадна.

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ:** Не е отпаднало, госпожа Илчева. Това изречение съществува, което означава, че съдебната система се самовъзпроизвежда. Ак-

тът на назначаване от страна на Президента е само един демократичен акт. Това е било по-рано, при старата съдебна система и ние се връщаме към едни добри традиции, когато българското правосъдие е било действително на висота. Не искам повече да дискутирам. Моля, действително да се обедините около мнението на Конституционната комисия. Много сме го дискутирали този въпрос от най-различни страни...

**ХРИСТО ХРИСТОВ** (*от място*): Аргументи посочи, Петре! Знаем, че сте го разисквали. Но госпожа Христова изложи аргументи.

**ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ**: Господин Христов, ние знаем как се назначават съдиите и прокурорите в това Велико Народно събрание. Въпросът не бива да се политизира. Съдиите и прокурорите действително трябва да бъдат независими, те трябва да бъдат трета власт и тази трета власт трябва сама да избира своите представители, а не политически органи като Великото Народно събрание. Това е най-важният аргумент.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ**: Господин Павлов има думата.

**НИКОЛАЙ ПАВЛОВ**: Благодаря, господин председател. Дами и господа, въпросът никак не е несериозен. Въпросът е до баланс на трите власти. А в чл.1 ние прогласихме, че България е парламентарна република и шлагерът на нашите мисли през цялото време беше, че ние ще правим правова държава. Правовата държава е немислима, когато третата, съдебна власт ще трябва да бъде обвързана по този начин, не търся прилагателно. А в същото време искам да ви изтъкна онова, което е гаранция за Народното събрание, т.е. за другите власти. Отбележете, третата власт се формира от 11 човека, които е посочило Народното събрание. С други думи, законодателната власт вече е осъществила една сериозна намеса. Втората половина, другите 11 човека, те представляват третата власт, т.е. чисто професионалният поглед върху нещата. Къде е мястото на баланса на втората власт, на изпълнителната власт? Балансът се намира в това, че Президентът ще бъде онзи, който ще оформя юридически нещата. Но, отбележете, за сметка на това неговата компетентност е силно ограничена с вече предложената разпоредба, която действа като разпоредба по отношение на това, че той не би могъл да откаже повторно. Това всъщност е заключителният акт, който гарантира правовата държава, и ако ние искаме да изграждаме правова държава, то в никакъв случай не бива да се опитваме да смесваме институциите. Онова, което би могло да безпокои, то е по въпроса за гаранциите за неспазване. И тъкмо тогава аз съм сериозно обезпокоен, че представител на прокуратурата не вижда гаранции в писания Наказателен кодекс. Защото всяко превишаване на власт само по себе си вече е в кориците на наказателното дело. Ако вие смятате, че третата власт, изградена като незави-

сима, не би посегнала да съди един прокурор или един съдия, то бъркате, защото дори в тоталитарно време това се е случвало. Друг е въпросът, че ние искаме да изграждаме едно друго общество, с други принципи. Може да звучи абсурдно, но в случая нашето ново е добре забравено старо, което е настояще за Европа. Тоест предлаганата съдебна система е нашата съдебна система преди 45 години и в същото време настояще на цяла Европа.

Така че, моля ви, нека да не бъдем непрекъснато оригинални и да показваме на Европа, че те, като са измислили нещо и като са приели, че то е най-рационалното, ние в стремежа си да оборим чуждия опит искаме да минем по трънливия път на отричането на собствената грешка. Достатъчно много сме грешили досега, за да стигнем до това, че в едно бъдещо Народно събрание да се разисква по същия този въпрос, каква грешка допусна Великото Народно събрание, като ограничи третата власт и я направи подчинена на първата.

Благодаря за търпението.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Шиваров.

**СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ:** Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Аз искам да ви припомня, че преди малко ние гласувахме текста. Тук по същество се предлага прегласуване. Ако решите, че трябва да прегласувате това, което преди малко гласувахте, моля да продължим дискусиите и гласуванията и т.н. Обърнете внимание, че ние гласувахме по същество текста с това, че отнемем възможността за мандат на 7 години. Какво имаме да умуваме и защо да коментираме?

Аз призовавам докладчикът да продължи изложението по следващите текстове.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Ганев, имате думата.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Това е така, ние променихме срока. Само една редакция, но в рамките на един принцип, който беше за назначаване от гледище именно на баланса на властите. За мен това е напълно коректна процедура. Нищо не може да съмнява никого, особено като преминем към следващия текст, по който от разсъжденията, които ще се направят, ще видите, че ще се дадат и допълнителни гаранции.

Ако погледнете чл.129, ал.3, ще видите, че 11 от членовете на Висния съдебен съвет се избират от Народното събрание и 11 - от органите на съдебната власт. Аз и група народни представители искахме да се замени "органите на съдебната власт" с другото - общото събрание на съдиите от Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Главния прокурор. Но при дискусията, която се направи и в Конституционната комисия се видя, че нашето предложение всъщност е по-ограничително. Утре под формата на съдебната

власт могат да не бъдат само тези общи събрания, а да се включи цялата структура на съдебната власт и система, както казва господин Корнезов.

Аз оттеглям предложението си. Текстът на чл.129, ал.3 да се запази такъв, какъвто е.

Само информативно, господа. В чл.118, ал.1 става дума за "правораздаване се осъществява" Същият термин е употребен и в чл.129 - "в определени от закона случаи в правораздаването участвуват и съдебни заседатели". Аз искам да ви помоля, нека конституционалистите и цялата Конституционна комисия да преценят, това е редакционно, дали е по-добре вместо "правораздаване" да се каже "правосъдие". Нека видим с оглед на строежа на текстовете. Тук не би трябвало да се гласува, ще се предложи като евентуална редакция.

Господин Корнезов, елате да кажете вие това, което искахте да кажете на мен, с разсъжденията, които аз направих. Продължавайки мисълта на господин Шиваров, застъпих становището, че с гласуването, което направихме преди малко, ние преутвърдихме принципа за предложението на Висшия съдебен съвет, само едно назначаване от Президента, и то това, което той не може да откаже, когато му е направено повторно.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Корнезов.

**ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Аз съм за запазването на втората алинея така, както е. Това съм го изразявал в чл.128. Но за да бъдем коректни, би следвало вносителите, между които е и госпожа Мариана Христова, евентуално да го оттегли, иначе трябва да го поставим на гласуване според мен. Тъй като има предложение тези висши магистрати да бъдат избирани от Народното събрание. Това е основната идея, която госпожа Христова поддържа. Включително и гаранциите за евентуалното тяхно освобождаване и контрол върху тяхната дейност. Така че, ако госпожа Христова го оттегли, няма проблеми.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата госпожа Христова.

**МАРИАНА ХРИСТОВА:** Колеги, аз ви казвам и пак искам да го кажа пред вас. Аз ще оттегля това предложение, щом смятате, че това ще забави нашата работа. Но бяхте твърде некоректни, господин Ганев, като заявихте, че моето предложение е във връзка с избора. Няколко пъти го казах и в Конституционната комисия. Не става дума за избора. Мен изборът не ме притеснява. Става дума за липса на какъвто и да е контрол и въобще система за отзоваване предсрочно, ако това се наложи, на тези трима министри на съдебната власт, за които вие, колеги, се отнесохте в момента твърде безотговорно.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Ганев.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Госпожа Христова много ясно каза, думите й трябва да се разбират като оттегляне на предложението. Тя изразява тре-

вога... (*Реплики от залата*) Извинявайте, аз не тъжкам чуждо мнение. Поканете госпожа Христова още веднъж да каже. Аз смятам, че го е оттегляла. Така го разбира и господин председателят. Ако тя изрично казва, че го оттегля, това е друго.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Давам думата на госпожа Христова.

**МАРИАНА ХРИСТОВА:** Колегите, които са го подписали заедно с мен, ме помолиха да ви предам, че не го оттеглят.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Шиваров.

**СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ:** Няма никаква стойност дали се оттегля или не. И предлагам да не навлизаме в процедурна криза. Имаме правилник и трябва да се придържаме към него. Когато гласуваме, трябва да мислим.

**МАРИАНА ХРИСТОВА** (*от място*): Има ново предложение.

**СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ:** Какво нова предложение? След като е гласуван текстът... Ако е към друг текст, да.

**ЮРИЙ БОРИСОВ:** Прощавайте, само две думи. Аз за себе си не съм избрал точен кой вариант е по-добър. Преди малко се гласува не текстът като цяло, а се гласува дали ще бъде седем години без право на повторно назначаване или два пъти по пет. Спореше се само за години, за период, за нищо друго не се гласува.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата господин Пенев.

**МИНИСТЪР ПЕНЧО ПЕНЕВ:** Аз мисля, че забележката, която колегата Борисов направи, е коректна. Действително пред нас комисията представи едно предложение относно мапдата и ние гласуваме за него. Второто предложение беше направено по-късно и Конституционната комисия го направи след това. Коректно е двете предложения отделно да бъдат разисквани и отделно да бъдат гласувани. Не може, гласувайки първото, имплицитно да се приема, че ние сме изразили своя вот и по отношение на втората. Това по отношение на коректността и по отношение на процедурата.

Мисля, че съмнение по това не може да има. Трябва да сме етични.

Що се касае по същество до предложението на госпожа Христова, аз съм имал вече възможност пред уважаемото събрание да изразя своето становище, своето несъгласие с него. Няма да излагам нашироко аргументацията, която беше изложена вече за принципа за разделение на властите. Аз ще подхожда малко по-прагматично и ще наведе някои съображения, които според мен практически би трябвало да ви убедят в другата теза. Мисля, че един избор на тези трима върховни магистрати от Народното събрание ги прави политически зависими. Това означава, че те не може да не пренесат това въздействие и

върху системата, която ще ръководят. На мен не ми харесва това, че тези трима съдебни магистрати ще се отчитат за своята дейност пред Народното събрание и че то може да им държи сметка за тава. Същевременно мисля, че Народното събрание не е оставено без инструментариум, за да може да следи все таки и дейността в областта на правосъдието. И това са възможностите за анкети, възможностите за провеждане на разследвания. Така че създаването на особени и специални комисии, когато това се налага, така че не трябва да мислим, че по този начин съдебната власт така се окупира, че става изцяло без прикосновение с другите две власти. Съприкосновение има и в нещо друго. В състава на Висшия съдебен съвет, там, където 11 души, почти половината, ще бъдат избирани от Народното събрание. Тоест чрез този избор то би могло индиректно да влияе и на дейността. Поставя се въпросът: Ще бъдат ли тези трима висши съдебни магистрати безотговорни? Няма ли да има механизъм. Да, механизъм ще има и този механизъм ще бъде предвиден в закона за устройство на съдебната система. Там ще се предвиди механизъм на контрол по отношение на тях тримата във връзка с осъществяване дейността на Висшия съдебен съвет. Това е начинът и това е пътят, по който трябва да се реши проблемът.

Аз не бих желал да видя съдебната власт в една силна зависимост от законодателната точка. А точно такава опасност съзирам в проекта, който се предлага.

● Освен това на чисто формално основание би трябвало да се възрази и на това, фактическият състав на избора да бъде един, а фактическият състав на отзоваването да бъде друг. Това е ненормално в правото. То е невъзможно в правото. Винаги правопогасяващият състав е идентичен спрямо пораждани с обратен знак. Тоест онзи, който те е назначил, само той има и правото да те освободи. Така че, дори от тази гледна точка на Конституцията, ако я обърнем и я погледнем от гледна точка на загрижеността за контрол, пак не би могла да издържи.

Аз мисля и ви уверявам, че изборът (това е вече едно прагматично съображение) изборът на съдебни магистрати от Народното събрание е нещо мъчително, нещо трудно и нещо, върху което политиката във всички случаи ще се опита да даде отражение. Аз имам нелекия пример от трите предложения. Третото днес ви го раздадох за освобождаване избор на съдии. Всички, които са участвували в Контактната група знаят, колко много неоснователни искания, твърдения и пр...се поставят. Вие всички сте свидетели на онзи срамен случай, в който тук, пред вас, в залата, беше злепоставено едно лице, което не присъствуваше - кандидат за съдия мисля, че беше от Ловеч.

В заключение искам да кажа това. Редакцията на текста осигурява самостоятелността на съдебната система, създава необходимата гаранция срещу нейното политизиране и същевременно не лишава от контрол нейното действие. Такъв контрол съществува, допирни точки с другите две власти съществуват, да не се повтарям. Освен това механизмът на контрол ще бъде предвиден в Закона за устройство на съдебната система, който, надявам се, даже още сега, в настоящото Народно събрание би могъл да се гласува като един от основните устройствени закони.

Призовавам всички да подкрепят текста, който сега съществува и който подкрепям изцяло.

**ЮРИЙ БОРИСОВ:** Едно процедурно предложение искам да направя. Всъщност възприемам логиката на министър Пенев, но ви моля да бъде отложено гласуването (*неодобрителни възгласи в залата*). Да бъде отложено гласуването, защото това, което преди малко беше направено опит да се направи: с едно гласуване на цифра да се отклонят 40 подписа, които на практика не са коментирали това число. Нека да се даде възможност на парламентарните групи да обсъдят още веднъж този проблем. Нищо няма да се загуби, ако в понеделник бъде внесено отново.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Господин Янаки Стоилов има думата.

**ЯНАКИ СТОИЛОВ:** Аз се съмнявам, че на тази фаза отлагането на въпроса може да доведе до някакви съществено нови идеи. Защото, ако ние успеем да намерим такива разрешения, това може би би означавало, че ние ще създадем система, по-ефективна в сравнение с която и да било друга страна. След като толкова време ние разсъждаваме по този въпрос и тъй или иначе от гледна точка на принципите трудно можем да избираме измежду няколко варианта, трябва да е знайно, че вариантите няма да станат повече. Вече е дошло времето ние пак да видим в кой вариант предимствата и недостатъците са съответно повече или по-малко.

Смятам, че текстът такъв, какъвто е сега в последната му редакция и така, както той беше гласуван, не заради процедурното основание, а защото не процедурни са съображенията, трябва да се имат предвид аргументите по съществото. Няма да повтарям това, което се каза вече, нито пък ще твърдя, че в опасенията на госпожа Мариана Христова и на някои от колегите, които поддържат другия текст, няма основание. Никой от нас няма да може откровено да твърди, че в момента съдебната власт или по-скоро в определени случаи в съдебната власт като цяло не се допускат политически пристрастия. В някои случаи се образуват Дела, които не почиват на здравата юридическа логика и на

закона. В други случаи не се насочват съдебни дела, при които има явно извършени престъпления. И тази истина не може да оспори никой от присъстващите в тази зала. Но ние трябва да се стремим чрез промяна на съдебната система и чрез нейното отделяне, доколкото е възможно, от политическата власт, най-после тя да започне да бъде истинската юридическа съвест на нацията. До момента като цяло тя все още не е такава. *(Ръкопляскания и залата)*

Какви са двата варианта, познати досега в света? Или съдиите да бъдат избирани чрез преки избори, или те да бъдат назначавани от Президента в парламентарните системи.

У нас никой в момента не поддържа прекия избор, въпреки че наглед той най-пряко отразява идеята за народния суверенитет. Но нашите условия за дългите години показаха, че съдебната власт е специфично тяло, което трудно може да бъде подлагано на подобен избор. Въпреки че, ако вземем за пример Съединените американски щати, ще видим, че там съдиите в много случаи се избират пряко. Но забележете господо, в страната, където се е стигнало до известно обособяване на политическата от юридическата власт, дори в някои случаи не се предлагат конкуриращи кандидати от различните партии. За три съдийски места често се предлагат трима кандидати, за да не се конкурират партиите по отношение на тази власт. В другия случай пък, там, където в парламентарните системи изборът и по-скоро назначението е предоставено на Президента, това е по-скоро един формален акт.

Аз бих подкрепил сегашния вариант на алинея втора само с едно предложение в изречение второ, което да съответствува на приетото изречение първо: "Президентът не може да откаже назначаването (тук да се добавят думите) или освобождаването при повторно направено предложение."

Каква е идеята? Че в рамките на този седемгодишен мандат могат да бъдат извършени някакви нарушения, включително и от тези, които оглавяват висшата съдебна власт. И съдебният съвет е органът, който не по целесъобразност, но когато констатира, че са извършени престъпления или други нарушения на закона, както той прави предложенията за назначаване, така може да направи предложение и за освобождаване. Но пак повтарям, това е освобождаване само когато има нарушение на закона, а не по целесъобразност. Погледнете алинея първа, която говори за назначаване и освобождаване. Въпреки че съдебната власт трябва да е възможно максимално изолирана от политическата власт, тя все пак не е власт, която съществува извън другите власти. Просто при нея обаче този контрол трябва да бъде само в крайна сметка като контрол дали се спазва законът. Това е моето предложение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Има думата госпожа Мариана

Христова.

**МАРИАНА ХРИСТОВА:** Колеги, бих ви предложила, ако се съгласите, да прогласуваме обстоятелството - дали този текст с тази редакция да не се върне в Комисията за изработване на проект за Конституция. Ако не се съгласите с това, го оттегляме.

Това, което искам да кажа по повод изказването на Янаки Стоилов. Така е, прав си, че Висшият съдебен съвет взема мерки. Но членовете на този Висш съдебен съвет са и главният прокурор, и председателят на Върховния административен съд, и председателят на Върховния касационен съд. Следователно те сами трябва да вземат отношение по собствените си нарушения.

**ГЕОРГИ АВРАМОВ:** Може да бъде с тайно гласуване.

**АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ:** Господин председател, дами и господа народни представители, много моля юристите от тази зала да не малтретират останалите (*ръкопляскания*, *възгласи*: "Браво!"), това е просто страшно. Не може така да продължава. (*Ръкопляскания*) И много моля, който ще развива тук тезата си, да не продължава повече от пет минути.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Ние им даваме пет минути, обаче са много.

**АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ:** Много ви моля, разберете, вече сме на трето четене.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Бих помолил от Комисията за изработване на проект за Конституция още веднъж да изкажат ясно становища.

**ДОКЛАДЧИК ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:** Становището на Комисията за изработване на проект за Конституция сме изразявали многократно - да остане текстът на ал.2 така, както е даден пред вас. Това е уточнявано, включително и днес. (*Ръкопляскания*) При това положение, ако госпожа Христова го оттегли, въпросът е решен.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Какво предлагате да се гласува? Оттегля ли се предложението?

**ГЛАСОВЕ:** Оттегля се.

**ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ:** Ще направя следното съобщение от името на Комисията за изработване на проект за Конституция. Ние приключихме и главата "Съдебна власт". Остава да се види "Местното самоуправление", говоря с по-едрото понятие, "Конституционен съд" и изменението на Конституцията - до края.

Комисията има необходимост да работи, за да се подготвят нещата както днес. Смятам, че сте доволни от начина, по който работихме. Бяха направени и обсъдени изключително много предложения.

Господин председател, нашето предложение е заседание по Конституцията на пленарно заседание да има в понеделник след обяд. Това време ни е необходимо, за да може до края на конституционния проект да сме анализирали всички направени предложения, за да изкажем точни от наша гледна точка становища, включително по двата текста - ако си спомняте добре, които до този момент не сме гласували. Това е около чл.97 от днешното разискване и по един текст от главата за правата и свободите на гражданите. Такова е нашето предложение.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ:** Закривам заседанието. *(Звъни)*

*(Закрито в 20 ч. и 05 м.)*

**ПРЕДСЕДАТЕЛ:** Николай Тодоров